

VII RAZRED

OBAVEZNI NASTAVNI PREDMETI

SRPSKI JEZIK

Cilj nastave srpskog jezika jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da ovladaju osnovnim zakonitostima srpskog književnog jezika na kojem će se usmeno i pismeno pravilno izražavati, da upoznaju, dožive i osposobe se da tumače odabrana književna dela, pozorišna, filmska i druga umetnička ostvarenja iz srpske i svetske baštine.

Zadaci nastave srpskog jezika:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave srpskog jezika svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave srpskog jezika budu u punoj meri realizovani
- razvijanje ljubavi prema maternjem jeziku i potrebe da se on neguje i unapređuje
- opismenjavanje učenika na temeljima ortoepskih i ortografskih standarda srpskog književnog jezika
- postupno i sistematično upoznavanje gramatike i pravopisa srpskog jezika
- upoznavanje jezičkih pojava i pojmova, ovladavanje normativnom gramatikom i stilskim mogućnostima srpskog jezika
- osposobljavanje za uspešno služenje književnim jezikom u različitim vidovima njegove usmene i pismene upotrebe i u različitim komunikacionim situacijama (uloga govornika, slušaoca, sagovornika i čitaoca)
- razvijanje osećanja za autentične estetske vrednosti u književnoj umetnosti
- razvijanje smisla i sposobnosti za pravilno, tečno, ekonomično i uverljivo usmeno i pismeno izražavanje, bogaćenje rečnika, jezičkog i stilskog izraza
- uvežbavanje i usavršavanje glasnog čitanja (pravilnog, logičkog i izražajnog) i čitanja u sebi (doživljajnog, usmerenog, istraživačkog)
- osposobljavanje za samostalno čitanje, doživljavanje, razumevanje, svestrano tumačenje i vrednovanje književnoumetničkih dela raznih žanrova
- upoznavanje, čitanje i tumačenje popularnih i informativnih tekstova iz ilustrovanih enciklopedija i časopisa za decu
- postupno, sistematično i dosledno osposobljavanje učenika za logičko shvatanje i kritičko procenjivanje pročitaneog teksta
- razvijanje potrebe za knjigom, sposobnosti da se njome samostalno služe kao izvorom saznanja; navikavanje na samostalno korišćenje biblioteke (oddeljenjske, školske, mesne), postupno ovladavanje načinom vođenja dnevnika o pročitanim knjigama
- postupno i sistematično osposobljavanje učenika za doživljavanje i vrednovanje scenskih ostvarenja (pozorište, film)
- usvajanje osnovnih teorijskih i funkcionalnih pojmova iz književnosti, pozorišne i filmske umetnosti

- upoznavanje, razvijanje, čuvanje i poštovanje vlastitog nacionalnog i kulturnog identiteta na delima srpske književnosti, pozorišne i filmske umetnosti, kao i drugih umetničkih ostvarenja
- razvijanje poštovanja prema kulturnoj baštini i potrebe da se ona neguje i unapređuje
- navikavanje na redovno praćenje i kritičko procenjivanje emisija za decu na radiju i televiziji
- podsticanje učenika na samostalno jezičko, literarno i scensko stvaralaštvo
- podsticanje, negovanje i vrednovanje učeničkih vannastavnih aktivnosti (literarna, jezička, recitatorska, dramska, novinarska sekcija i dr.)
- vaspitavanje učenika za život i rad u duhu humanizma, istinoljubivosti, solidarnosti i drugih moralnih vrednosti
- razvijanje patriotizma i vaspitavanje u duhu mira, kulturnih odnosa i saradnje među ljudima.

Operativni zadaci:

- sistematizacija i proširivanje znanja o vrstama reči i gramatičkim kategorijama promenljivih reči o značenju i upotrebi padeža, o vrstama glagola

- sistematizacija i proširivanje znanja rečeničnim članovima
  - naporedni odnosi među rečeničnim članovima
  - pojam sintagme i sastav imeničke sintagme
  - pojam aktiva i pasiva
  - sistem nezavisnih predikatskih rečenica
  - naporedni odnosi među nezavisnim predikatskim rečenicama u okviru
  - komunikativne rečenice
  - kongruencija
  - razlikovanje kratkih akcenata i rečenični akcentat
  - osnovni pojmovi o staroslovenskom jeziku
  - osamostaljivanje za analizu lirskih, epskih i dramskih dela
  - usvajanje književnih i funkcionalnih pojmova prema zahtevima programa
  - izlaganje (ekspozicija), opis i pripovedanje
  - tehnički i sugestivni opis, tehničko i sugestivno pripovedanje
  - rad na neknjiževnom tekstu
- informativno čitanje i upućivanje učenika u čitanje "s olovkom u ruci" (podvlačenje, obeležavanje, zapisivanje).
- Obrazovni standardi – nastavni program

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

SJ.1.1.1. razume tekst (ćirilički i latinički) koji čita naglas i u sebi

SJ.1.1.2. razlikuje umetnički i neumetnički tekst; ume da odredi svrhu teksta: ekspozicija (izlaganje), deskripcija (opisivanje), naracija (pripovedanje).

SJ.1.1.3. prepoznaje različite funkcionalne stilove na jednostavnim primerima

SJ.1.1.4. razlikuje osnovne delove teksta i knjige (naslov, podnaslov) prepoznaje citat; služi se sadržajem da bi pronašao određeni deo teksta

- SJ.1.1.5. pronalazi i izdvaja osnovne informacije iz teksta prema datim kriterijumima
- SJ.1.1.6. razlikuje u tekstu bitnog od nebitnog; glavno od sporednog
- SJ.1.1.7. povezuje informacije i ideje iznete u tekstu, uočava jasno iskazane odnose (vremenski sled, sredstvo – cilj, uzrok – posledica, i sl.) i izvodi zaključak zasnovan na jednostavnijem tekstu
- SJ.1.1.8. čita jednostavne nelinearne elemente teksta: legende, tabele, dijagrame i grafikone

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti PISANO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

- SJ.1.2.1. zna i koristi oba pisma (ćirilicu i latinicu)
- SJ.1.2.2. sastavlja razumljivu, gramatički ispravnu rečenicu
- SJ.1.2.3. sastavlja jednostavan, ekspozitorni, narativni i deskriptivni tekst i ume da ga organizuje u smislaone celine (uvodni, središni i završni deo teksta)
- SJ.1.2.4. ume da prepriča tekst
- SJ.1.2.5. vlada osnovnim žanrovima pisane komunikacije: sastavlja pismo; popunjava različite obrasce i formulare s kojima se susreće u školi i u svakodnevnom životu
- SJ.1.2.6. primenjuje pravopisnu normu (iz svake pravopisne oblasti) u jednostavnim primerima

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti GRAMATIKA učenik/učenica:

- SJ.1.3.1. zna osobine i vrste glasova; deli reč na slogove u jednostavnijim primerima; primenjuje književnojezičku normu u vezi sa glasovnim promenama
- SJ.1.3.2. uočava razliku između književne i neknjiževne akcentuacije
- SJ.1.3.3. određuje mesto rečeničnog akcenta u jednostavnijim primerima
- SJ.1.3.4. prepoznaje vrste reči; zna osnovne gramatičke kategorije promenljivih reči; primenjuje književnoumetničku normu u vezi s oblicima reči
- SJ.1.3.5. razlikuje proste reči od tvorenic; prepoznaje koren reči; gradi reč prema zadatom značenju na osnovu postojećih tvorbenih modela
- SJ.1.3.6. prepoznaje sintaksičke jedinice (reč, sintagmu, predikatsku rečenicu i komunikativnu rečenicu)
- SJ.1.3.7. razlikuje osnovne vrste nezavisnih rečenica (obaveštajne, upitne, zapovedne)
- SJ.1.3.8. određuje rečenične i sintagmatske članove u tipičnim (školskim) primerima
- SJ.1.3.9. pravilno upotrebljava padeže u rečenici i sintagmi
- SJ.1.3.10. pravilno upotrebljava glagolske oblike (osim imperfekta)

U podoblasti LEKSIKA učenik/učenica:

- SJ.1.3.11. poznaje osnovne leksičke pojave: jednoznačnost i višeznačnost reči; osnovne leksičke odnose: sinonimiju, antonimiju, homonimiju; metaforu kao leksički mehanizam
- SJ.1.3.12. prepoznaje različita značenja višeznačnih reči koje se upotrebljavaju u kontekstu svakodnevne komunikacije (u kući, školi i sl.)
- SJ.1.3.13. zna značenja reči i frazeologizama koji se upotrebljavaju u kontekstu svakodnevne komunikacije (u kući, školi i sl.), kao i onih koji se često javljaju u školskim tekstovima (u udžbenicima, tekstovima iz lektire i sl.)

SJ.1.3.14. određuje značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava i/ili konteksta u kome su upotrebljeni (jednostavniji slučajevi)

SJ.1.3.15. služi se rečnicima, priručnicima i enciklopedijama

U podoblasti NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK učenik/učenica:

SJ.1.3.16. razlikuje pojmove književnog i narodnog jezika; zna osnovne podatke o razvoju književnog jezika kod Srba (od početaka do danas)

SJ.1.3.17. zna osnovne podatke o poreklu i dijalekatskoj razuđenosti srpskog jezika

SJ.1.3.18. zna osnovne podatke o jezicima nacionalnih manjina

SJ.1.3.19. razume važnost književnog jezika za život zajednice i za lični razvoj

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti KNJIŽEVNOST učenik/učenica:

SJ.1.4.1. povezuje naslove pročitanih književnih dela (predviđenih programima za sedmi razred)

SJ.1.4.2. razlikuje tipove književnog stvaralaštva (usmena i autorska književnost)

SJ.1.4.3. razlikuje osnovne književne rodove: epiku, liriku i dramu

SJ.1.4.4. prepoznaje vrste stiha (rimovani i nerimovani; osmerac i deseterac)

SJ.1.4.5. prepoznaje različite oblike kazivanja u književnoumetničkom tekstu: naracija, deskripcija, dijalog i monolog

SJ.1.4.6. prepoznaje postojanje stilskih figura u književnoumetničkom tekstu (epitet, poređenje, onomatopeja)

SJ.1.4.7. uočava bitne elemente književnoumetničkog teksta: motiv, temu, fabulu, vreme i mesto radnje, lik...

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica sedmog razreda zna i ume na srednjem nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

SJ.2.1.1. čita tekst koristeći različite strategije čitanja.

SJ.2.1.2. poznaje vrste neumetničkih tekstova (izlaganje, tehnički opis, tehničko pripovedanje, rasprava, reklama)

SJ.2.1.3. prepoznaje i izdvaja jezička sredstva karakteristična za različite funkcionalne stilove

SJ.2.1.4. razlikuje sve delove teksta i knjige, uključujući indeks, pojmovnik i bibliografiju i ume njima da se koristi

SJ.2.1.5. pronalazi, izdvaja i upoređuje informacije iz dva kraća teksta ili više njih (prema datim kriterijumima)

SJ.2.1.6. razlikuje činjenicu od komentara, objektivnost od pristrasnosti i propagande na jednostavnim primerima

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti PISANO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

SJ.2.2.1. sastavlja ekspoziorni, narativni i deskriptivni tekst, koji je celovit i koherentan

SJ.2.2.2. sastavlja vest, referat, izveštaj

SJ.2.2.3. piše rezime kraćeg i/ili jednostavnijeg teksta

SJ.2.2.4. zna osnovne osobine govornog i pisanog jezika

SJ.2.2.5. zna pravopisnu normu i primenjuje je u većini slučajeva

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti GRAMATIKA učenik/učenica:

SJ.2.3.1. određuje mesto akcenta u reči; zna osnovna pravila akcenatske norme

SJ.2.3.2. prepoznaje glasovne promene

SJ.2.3.3. prepoznaje vrste reči; prepoznaje podvrste reči; ume da odredi oblik promenljive reči

SJ.2.3.4. prepoznaje osnovne načine građenja reči (izvođenje, slaganje, kombinovana tvorba, pretvaranje)

SJ.2.3.5. prepoznaje podvrste sintaksičkih jedinica (vrste sintagmi, nezavisnih i zavisnih predikatskih rečenica)

SJ.2.3.6. određuje rečenične i sintagmatske članove u složenijim primerima

SJ.2.3.7. prepoznaje glavna značenja padeža u sintagmi i rečenici

SJ.2.3.8. prepoznaje glavna značenja i funkcije glagolskih oblika

U podoblasti LEKSIKA učenik/učenica:

SJ.2.3.9. prepoznaje metonimiju kao leksički mehanizam

SJ.2.3.10. zna značenja reči i frazeologizama koji se javljaju i školskim tekstovima (u udžbenicima, tekstovima iz lektire i sl.), kao i literarnim i medijskim tekstovima namenjenim mladima, i pravilno ih upotrebljava

SJ.2.3.11. određuje značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava i/ili konteksta u kome su upotrebljavani (složeniji primeri)

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti KNJIŽEVNOST učenik/učenica:

SJ.2.4.1. povezuje delo iz obavezne lektire sa vremenom u kome je nastalo i sa vremenom koje se uzima za okvir pripovedanja

SJ.2.4.2. povezuje naslov dela iz obavezne lektire i rod, vrstu i lik iz dela; prepoznaje rod i vrstu književnoumetničkog dela na osnovu odlomaka, likova, karakterističnih situacija

SJ.2.4.3. razlikuje lirsko-epske vrste (baladu, poemu)

SJ.2.4.4. razlikuje književnoumetničke vrste: biografiju, autobiografiju, dnevnik i putopis i naučno-popularne tekstove

SJ.2.4.5. prepoznaje i razlikuje određene (tražene) stilske figure u književnoumetničkom tekstu (personifikacija, hiperbola, gradacija, metafora, kontrast)

SJ.2.4.6. određuje motive, ideje, kompoziciju, formu, karakteristike lika (psihološke, sociološke, etičke) i njihovu međusobnu povezanost

SJ.2.4.7. razlikuje oblike kazivanja u književnoumetničkom tekstu: pripovedanje, opisivanje, monolog/unutrašnji monolog, dijalog

SJ.2.4.8. uočava razliku između prepričavanja i analize dela

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica sedmog razreda zna i ume na naprednom nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

SJ.3.1.1. pronalazi, izdvaja i upoređuje informacije iz dva duža teksta složenije strukture ili više njih (prema datim kriterijumima)

SJ.3.1.2. izdvaja ključne reči i rezimira tekst

SJ.3.1.3. izdvaja iz teksta argumente u prilog nekoj tezi (stavu) ili argumente protiv nje; izvodi zaključke zasnovane na složenijem tekstu

SJ.3.1.4. čita i tumači složenije nelinearne elemente teksta: višestruke legende, tabele, dijagrame i grafikone

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti PISANO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

SJ.3.2.1. organizuje tekst u logične i pravilno raspoređene pasuse; određuje prikladan naslov tekstu i podnaslove delovima teksta

SJ.3.2.2. sastavlja argumentativni tekst

SJ.3.2.3. piše prikaz (knjige, filma, pozorišne predstave i sl.), reportažu i raspravu

SJ.3.2.4. piše rezime dužeg i/ili složenijeg teksta

SJ.3.2.5. zna i dosledno primenjuje pravopisnu normu

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti GRAMATIKA učenik/učenica:

SJ.3.3.1. deli reč na slogove u složenijim slučajevima

SJ.3.3.2. poznaje glasovne promene (ume da ih prepozna, objasni i imenuje)

SJ.3.3.3. poznaje podvrste reči; koristi terminologiju u vezi sa vrstama i podvrstama reči i njihovim gramatičkim kategorijama

SJ.3.3.4. poznaje i imenuje podvrste sintaksičkih jedinica (vrste sintagmi, nezavisnih i zavisnih predikatskih rečenica)

SJ.3.3.5. poznaje glavna značenja padeža i glavna značenja glagolskih oblika (ume da ih objasni i zna terminologiju u vezi sa njima)

U podoblasti LEKSIKA učenik/učenica:

SJ.3.3.7. ume da odredi značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava, konteksta u kome su upotrebljeni, ili na osnovu njihovog porekla

SJ.3.3.8. zna značenja reči i frazeologizama u naučnopopularnim tekstovima, namenjenim mladima, i pravilno ih upotrebljava

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti KNJIŽEVNOST učenik/učenica:

SJ.3.4.1. navodi naslov dela, autora, rod i vrstu na osnovu odlomaka, likova, karakterističnih tema i motiva

SJ.3.4.2. izdvaja osnovne odlike književnih rodova i vrsta u konkretnom tekstu

SJ.3.4.3. razlikuje autora dela od lirskog subjekta i pripovedača u delu

SJ.3.4.4. pronalazi i imenuje stilske figure; određuje funkciju stilskih figura u tekstu

SJ.3.4.5. određuje i imenuje vrstu stiha i strofe

SJ.3.4.6. tumači različite elemente književnoumetničkog dela pozivajući se na samo delo

SJ.3.4.7. izražava svoj stav o konkretnom delu i argumentovano ga obrazlaže

ENGLISKI JEZIK

Cilj nastave engleskog jezika jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da ovladaju komunikativnim veštinama i razviju sposobnosti i metode učenja engleskog jezika.

Zadaci nastave engleskog jezika u osnovnom obrazovanju stoga jesu:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave engleskog jezika svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave engleskog jezika budu u punoj meri realizovani
- razvijanje saznanjih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova,
- sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji,
- sticanje svesti i saznanja o funkcionisanju engleskog i maternjeg jezika.
- učenik treba da usvoji osnovna znanja iz engleskog jezika koja će mu omogućiti da se u jednostavnoj usmenoj i pisanoj komunikaciji sporazumeva sa ljudima iz zemalja engleskog govornog područja,
- učenik treba da usvoji norme verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima engleskog jezika, kao i da nastavi, na višem nivou obrazovanja i samostalno, učenje istog ili drugog stranog jezika.

Kroz nastavu Engleskog jezika učenik bogati sebe upoznavajući drugog, stiče svest o značaju sopstvenog jezika i kulture u kontaktu sa engleskim jezikom i kulturom. Učenik razvija radoznalost, istraživački duh i otvorenost prema komunikaciji sa govornicima drugih jezika.

Standardi

Razumevanje govora

Učenik razume i reaguje na usmeni tekst u vezi sa temama, situacijama i komunikativnim funkcijama predviđenim nastavnim programom.

Razumevanje pisanog teksta

Učenik čita sa razumevanjem pisane i ilustrovane tekstove u vezi sa temama, situacijama i komunikativnim funkcijama predviđenim nastavnim programom.

Usmeno izražavanje

Učenik samostalno usmeno izražava situacije i komunikativne funkcije u vezi sa temama predviđenim nastavnim programom.

Pisano izražavanje

Učenik se u pisanoj formi izražava u vezi sa temama i situacijama i komunikativnim funkcijama predviđenim nastavnim programom, poštujući pravila pisanog koda.

Interakcija

Učenik ostvaruje komunikaciju i sa sagovornikom razmenjuje informacije u vezi sa temama, situacijama i komunikativnim funkcijama predviđenim nastavnim programom, poštujući sociokulturne norme interakcije.

Medijacija

U komunikativnim kontekstima, koji uključuju govornike učenikovog prvog jezika (L1) i ciljnog jezika (L2), prenosi i prevodi kratke poruke (u usmenoj i pisanoj formi) u skladu sa potrebama komunikacije.

Znanja o jeziku

Učenik prepoznaje principe gramatičke i sociolingvističke kompetencije uočavajući značaj razvijanja ličnih strategija učenja engleskog jezika.

Operativni zadaci po jezičkim veštinama

Operativni zadaci po jezičkim veštinama se postepeno proširuju i usložnjavaju. Istovremeno se kontinuirano primenjuju i operativni zadaci iz prethodnih razreda.

Razumevanje govora

Učenik treba da:

- razume kraće dijaloge (do 15 replika / pitanja i odgovora), priče, druge vrste tekstova i pesme o temama predviđenim nastavnim programom, koje čuje uživo, ili sa audio-vizuelnih zapisa
- razume opšti sadržaj i izdvoji ključne informacije iz kraćih autentičnih tekstova iz svakodnevnog života posle 1-2 slušanja (obaveštenja sa razgласa na stanici, aerodromu, u supermarketu ili u školi)
- razume i reaguje na odgovarajući način na usmene poruke u vezi sa ličnim iskustvom i sa aktivnostima na času (poziv na grupnu aktivnost, zapovest, uputstvo, događaj iz neposredne prošlosti, planovi za blisku budućnost, svakodnevne aktivnosti, želje i izbori, itd.)
- razume kraće reklame, radio i TV emisije o temama predviđenim nastavnim programom.

Razumevanje pisanog teksta

Učenik treba da:

- razume kraće tekstove (do 200 reči), koji sadrže veći procenat poznatih jezičkih elemenata, internacionalizama, strukturalnih i leksičkih, a čiji sadržaj je u skladu sa razvojnim i saznavnim karakteristikama, iskustvom i interesovanjima učenika
- razume i adekvatno interpretira sadržaj ilustrovanih tekstova (stripove, TV program, bioskopski program, red vožnje, informacije na javnim mestima itd.) koristeći jezičke elemente predviđene nastavnim programom
- pronalazi i izdvaja predvidljive informacije u tekstovima iz svakodnevnog okruženja (pisma, kraći novinski članci, uputstva o upotrebi, oglasi, plakati, katalozi)
- može da izvede zaključak o mogućem značenju nepoznatih reči oslanjajući se na opšti smisao teksta sa temom iz svakodnevnog života
- razume kraće tekstove u vezi sa gradivom drugih predmeta, oslanjajući se na opšti smisao teksta i predhodno stečena znanja.

Usmeno izražavanje

Učenik treba da:

- usklađuje intonaciju, ritam i visinu glasa sa sopstvenom komunikativnom namerom i sa stepenom formalnosti govorne situacije
- pored informacija o sebi i svom okruženju opisuje ili izveštava u nekoliko rečenica o događajima i aktivnostima (poznatu radnju ili situaciju) u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti, kori koristeći poznate jezičke elemente (leksiku i morfosintaksičke strukture)

- prepričava i interpretira u nekoliko rečenica sadržaj pisanih, ilustrovanih i usmenih tekstova na teme predviđene nastavnim programom kao i na teme iz drugih nastavnih predmeta koristeći poznate jezičke elemente (leksiku i morfosintaksičke strukture)
- u nekoliko rečenica izražava svoja osećanja, mišljenje i stavove argumentujući ih (dopadanje, nedopadanje, protivljenje, itd.), koristeći poznate jezičke elemente (leksiku i morfosintaksičke strukture)
- jednostavnim rečima opisuje lica, događaje, situacije i predmete iz okruženja i upoređuje ih sa drugima iz oblasti svog interesovanja kao i iz određenih sadržaja drugih nastavnih predmeta.

Interakcija

Učenik treba da:

- u stvarnim i simuliranim govornim situacijama sa sagovornicima razmenjuje iskaze u vezi s kontekstom učionice, kao i o svim ostalim temama predviđenim nastavnim programom (uključujući i razmenu mišljenja i stavova prema stvarima, pojavama iz domena njihovog interesovanja, svakodnevnog života i života mladih, koristeći poznate morfosintaksičke strukture i leksiku)
- učestvuje u komunikaciji i poštuje sociokulturne norme komunikacije (traži reč, ne prekida sagovornika, pažljivo sluša druge, itd)
- da odgovori na ograničen broj neposrednih pitanja koja se nadovezuju uz mogućnost da mu se ponove i pruži pomoć pri formulisanju odgovora.

Pismeno izražavanje

Učenik treba da:

- piše rečenice i kraće tekstove (do 100 reči) čiju koherentnost i koheziju postiže koristeći poznate jezičke elemente u vezi sa poznatim pisanim tekstom ili vizuelnim podsticajem
- zapisuje ključne informacije i prepričava ono što je video, doživeo, čuo ili pročitao
- koristi pisani kod za izražavanje sopstvenih potreba i interesovanja (šalje lične poruke, čestitke, koristi elektronsku poštu, piše lična pisma i sl.)
- u kratkim formalnim pismima (obaveštenje profesorima, susedima, treneru) primenjuje oblike obraćanja, molbe, pozdrava i zahvaljivanja
- zapisuje planove, zadatke i druge zahteve koji mu se usmeno saopštavaju.

Medijacija

U situaciji kada posreduje između osoba (vršnjaka i odraslih) koje ne mogu da se sporazumeju, učenik treba da:

- usmeno prenosi suštinu poruke sa maternjeg na ciljni jezik i sa ciljnog na maternji
- pismeno prenosi jednostavne poruke i objašnjenja
- prepričava sadržaj kraćeg teksta, audio ili vizuelnog zapisa i kraće interakcije
- započinje kraći razgovor o poznatim temama., održava kontinuitet i završava ga.

Doživljaj i razumevanje književnog teksta

- može da izrazi utiske i osećanja o kratkom prilagođenom književnom tekstu (pesma, skraćena verzija priče, muzička pesma), koristeći verbalna i neverbalna sredstva izražavanja (crteži, modeliranje, gluma)
- prepoznaje u tekstu elemente kulture zemalja čiji jezik uči.

Znanja o jeziku i strategije učenja

Učenik treba da:

- prepoznaje i koristi gramatičke sadržaje predviđene nastavnim programom (na primer: prepoznaje i koristi glagolske oblike koji izražavaju sadašnjost, prošlost i budućnost, upotrebljava priloge i prideve)
- poštuje osnovna pravila smislenog povezivanja rečenica u šire celine (na primer: poznaje i upotrebljava veznike za koordinaciju)
  - koristi jezik u skladu sa nivoom formalnosti komunikativne situacije (npr. forme učtivosti)
  - razume vezu između sopstvenog zalaganja i postignuća u jezičkim aktivnostima
  - uočava sličnosti i razlike između maternjeg i stranog jezika i stranog jezika koji uči
  - razume značaj upotrebe internacionalizama
  - primenjuje kompezacione strategije i to tako što:
    1. usmerava pažnju, pre svega, na ono što razume;
    2. pokušava da odgonetne značenje na osnovu konteksta i proverava pitajući nekog ko dobro zna (druga, nastavnika, itd)
    3. obraća pažnju na reči / izraze koji se više puta ponavljaju, kao i na naslove i podnaslove u pisanim tekstovima
    4. obraća pažnju na razne neverbalne elemente (gestovi, mimika, itd. u usmenim tekstovima; ilustracije i drugi vizuelni elementi u pismenim tekstovima)
    5. razmišlja da li određena reč koju ne razume liči na neku koja postoji u maternjem jeziku
    6. traži značenje u rečniku
    7. pokušava da upotrebi poznatu reč približnog značenja umesto nepoznate (npr. automobil umesto vozilo)
    8. pokušava da zameni ili dopuni iskaz ili deo iskaza adekvatnim gestom / mimikom
    9. uz pomoć nastavnika kontinuirano radi na usvajanju i primeni opštih strategija učenja (generalizacija, indukcija, dedukcija, inferencija i pozitivni transfer).

LIKOVNA KULTURA

Cilj nastave likovne kulture jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i umetničku pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih standarda postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da podstiče i razvija učenikovo stvaralačko mišljenje i deleovanje u skladu sa demokratskim opredeljivanjem društva i karakterom ovog nastavnog predmeta.

Zadaci obrazovno-vaspitnog rada u nastavi likovne kulture sastoje se u stvaranju raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave likovne kulture svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave predmeta likovna kultura budu u punoj meri realizovani razvijanju učenikove sposobnosti za:

- korišćenje svih likovnih elemenata
- likovni stvaralački rad
- korišćenje različitih materijala i medijuma
- usvajanje estetskih kriterijuma za kreativno mišljenje
- doživljavanje likovnih umetničkih dela u okviru kulturne baštine
- vizuelnu percepciju i apercepciju
- kritičko mišljenje

- oplemenjivanje životnog radnog prostora
- aktivno stvaralačko delovanje u kulturnom i umetničkom životu sredine
- aktivno estetsko unapređivanje svoje okoline i očuvanje prirode, baštine zavičaja i domovine
- negovanje ukupnih ljudskih dotignuća
- buduća zanimanja, profesionalnu orijentaciju
- emancipacijuličnosti učenika
- kulturu rada.

Operativni zadaci

Učenici treba da:

- prošire iskustva u likovnom izražavanju i razviju likovno-estetski senzibilitet za: arabesku, proporcije, kompoziciju i prostor, objedinjavanje pokreta igre i zvuka;
- upoznaju osnovne elemente likovne organizacije i pripreme se za samostalno i kolektivno preoblikovanje određenog prostora;
- se osposobe da povezuju likovni rad s literarnim scenskim izrazom, zvukom i pokretom- upoznaju vrednosti spomenika kulture i kulturnu baštinu u zavičaju.

Obrazovni standardi – nastavni program

Nastavna tema: ARABESKA

Osnovni nivo:

LK. 1.1.1., LK. 1.1.2., LK. 1.1.3., LK. 1.2.3., LK. 1.3.1. , LK. 1.3.2., LK. 1.3.3., LK. 1.3.4.

Srednji nivo:

LK.2.1.1., LK.2.1.2., LK.2.2.2., LK.2.3.1.

Napredni nivo:

LK.3.1.2., LK.3.2.1., LK.3.2.2. LK.3.2.3., LK.3.2.4., LK.3.3.1., LK.3.3.2, LK.3.3.3.

Nastavna tema: PROPORCIJE

Osnovni nivo:

LK. 1.1.1., LK. 1.1.2., LK. 1.1.3., LK. 1.2.3., LK. 1.3.1. , LK. 1.3.2., LK. 1.3.3., LK. 1.3.4.

Srednji nivo:

LK.2.1.1., LK.2.1.2., LK. 2.2.1., LK.2.2.2., LK.2.3.1.

Napredni nivo:

LK.3.1.1., LK.3.1.2., LK.3.2.1., LK.3.2.2. LK.3.2.3., LK.3.2.4., LK.3.3.1., LK.3.3.2, LK.3.3.3., LK.3.3.4.

Nastavna tema: KOMPOZICIJA I PROSTOR

Osnovni nivo:

LK. 1.1.1., LK. 1.1.2., LK. 1.1.3., LK. 1.2.3., LK. 1.3.1. , LK. 1.3.2., LK. 1.3.3., LK. 1.3.4.

Srednji nivo:

LK.2.1.1., LK.2.1.2., LK. 2.2.1., LK.2.2.2., LK.2.3.1.

Napredni nivo:

LK.3.1.1., LK.3.1.2., LK.3.2.1., LK.3.2.2. LK.3.2.3., LK.3.2.4., LK.3.3.1., LK.3.3.2, LK.3.3.3., LK.3.3.4.

Nastavna tema: OBJEDINJAVANJE POKRETA IGRE I ZVUKA

Osnovni nivo:

LK. 1.1.1., LK. 1.1.2., LK. 1.1.3., LK. 1.2.3., LK. 1.3.1. , LK. 1.3.2., LK. 1.3.3., LK. 1.3.4.

Srednji nivo:

LK.2.1.1., LK.2.1.2., LK. 2.2.1., LK.2.2.2., LK.2.3.1.

Napredni nivo:

LK.3.1.1., LK.3.1.2., LK.3.2.1., LK.3.2.2. LK.3.2.3., LK.3.2.4., LK.3.3.1., LK.3.3.2, LK.3.3.3., LK.3.3.4.

Nastavna tema: FOTOGRAFIJA

Osnovni nivo:

LK. 1.1.1., LK. 1.1.2., LK. 1.1.3., LK. 1.2.3., LK. 1.3.1. , LK. 1.3.2., LK. 1.3.3., LK. 1.3.4.

Srednji nivo:

LK.2.1.1., LK.2.1.2., LK. 2.2.1., LK.2.2.2., LK.2.3.1.

Napredni nivo:

LK.3.1.1., LK.3.1.2., LK.3.2.1., LK.3.2.2. LK.3.2.3., LK.3.2.4., LK.3.3.1., LK.3.3.2, LK.3.3.3., LK.3.3.4.

MUZIČKA KULTURA

Cilj nastave muzičke kulture jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i umetničku pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da

- upoznaju muzičke kulture kroz obradu tema povezanih sa muzikom različitih epoha
- razviju muzikalnost i kreativnost
- neguju smisao za zajedničko i individualno muziciranje u svim oblicima vaspitno-obrazovnog rada sa učenicima.

Zadaci nastave muzičke kulture jesu:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave muzičke kulture svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave muzičke kulture budu u punoj meri realizovani
- sticanje znanja o muzici različitih epoha
- razvijanje sposobnosti izvođenja muzike (pevanje/sviranje)
- razvijanje navike slušanja muzike, podsticanje doživljaja i osposobljavanje za razumevanje muzike
- podsticanje kreativnosti u svim muzičkim aktivnostima (izvođenje, slušanje, istraživanje i stvaranje muzike)
- dalje upoznavanje osnova muzičke pismenosti i izražajnih sredstava muzičke umetnosti;

- stvaranje odeljenskih ansambala.

Operativni zadaci

Operativni zadaci su:

- pevanje i sviranje, po sluhu i iz notnog teksta; pesme i teme iz poznatih kompozicija
- upoznavanje muzike praistorije, antičke epohe, srednjeg veka, renesanse, baroka i klasicizma kroz sagledavanje društvene funkcije muzike, vidova muziciranja, karakterističnih žanrova, oblika i instrumenata epohe, kao i najistaknutijih stvaralačkih ličnosti
- utvrđivanje pojmova iz osnova muzičke pismenosti
- obrada melodijskog mola, obrada akorada na glavnim stupnjevima, pojam kadence
- obrada mešovityh taktova (7/8, 5/8 – na primerima narodnih pesama)
- utvrđivanje i obrada pojmova melodija, ritam, metar, tempo, dinamika, harmonija, polifonija, homofonija, faktura.
- Obrazovni standardi – nastavni program

Proces nastave muzičke kulture je poseban u odnosu na druge predmete zato što se ona neposredno doživljava za vreme samog nastavnog procesa. Učenik stiče potrebno znanje i razvija analitičko i kreativno mišljenje. Krajnja faza ovog procesa je kada je učenik u stanju da formuliše sopstveni sud i argumentovano ga odbrani. Kroz formulaciju standarda ovi stavovi postaju deo nastavnog procesa u predmetu muzička kultura u osnovnoj školi.

Četiri oblasti čine jedinstvo kroz koje se ogleda nastavni proces muzičke kulture pri čemu je jasno definisano gradivo u nivoima postignuća.

Vrlo je važno stečeno znanje primenjivati i nadograđivati u svakom razredu.

Oblast 1. Znanje i razumevanje

Osnovni nivo

U oblasti Znanje i razumevanje učenik ume da:

MK. 1.1.2. opiše osnovne karakteristike

- muzičkih instrumenata i sastava
- istorijsko-stilskih perioda
- muzičkih žanrova
- narodnog stvaralaštva

Srednji nivo

U oblasti Znanje i razumevanje učenik ume da analizira povezanost:

MK. 2.1.1. muzičkih elemenata i karakteristika muzičkih instrumenata sa muzičkom izražajnošću

MK. 2.1.2. strukture i dramaturgije određenog muzičkog žanra (na primer, operски finale sa događajima u drami)

MK. 2.1.3. oblika narodnog muziciranja sa specifičnim kontekstom narodnog života

Napredni nivo

U oblasti Znanje i razumevanje učenik:

MK. 3.1.1. zna funkciju elemenata muzičke pismenosti i izvodjačkih sastava u okviru muzičkog dela

MK. 3.1.2. razume istorijske i društvene okolnosti nastanka žanra i oblika muzičkog folklora

Znanje i razumevanje muzike pomaže učeniku da setečeno znanje o muzici poveže sa zvukom i muzičkim primerom i na taj način razume ono što sluša.

Oblast 2. Slušanje muzike

Osnovni nivo

U oblasti Slušanje muzike učenik ume na osnovu slušanja muzičkih primera da imenuje:

MK. 1.2.4. srpski muzički folklor

Srednji nivo

U oblasti Slušanje muzike učenik ume da:

MK. 2.2.1. opiše i analizira karakteristike zvučnog primera kroz sadejstvo opaženih muzičkih elemenata (na primer, uzburkana melodija kao rezultat specifičnog ritma, tempa, agogikedinamike, intervalske strukture)

MK. 2.2.2. prepozna strukturu određenog žanra

Napredni nivo

U oblasti Slušanje muzike učenik ume da analizira slušni primer i otkrije vezu opaženih karakteristika sa:

MK. 3.2.1. strukturalnom i dramaturškom dimenzijom muzičkog primera

MK. 3.2.2. žanrovskim i istorijsko-stilskim kontekstom zvučnog primera

Slušanje muzike je aktivni psihički proces koji obuhvata emocionalno doživljavanje muzike i misaonu aktivnost.

Oblast 3. Muzičko izvođenje

Osnovni nivo

U oblasti Muzičko izvođenje učenik ume da:

MK. 1.3.1. peva jednostavne dečije, narodne ili popularne kompozicije

MK. 1.3.2. izvodi jednostavne dečije, narodne ili popularne kompozicije na bar jednom instrumentu

Napredni nivo

U oblasti Muzičko izvođenje učenik ume da:

MK. 3.3.1. izvede raznovrsni muzički repertoar pevanjem i sviranjem kao solista i u školskim ansamblima

Muzičko izvođenje pomaže učeniku da aktivno učestvuje i stekne uvid u fenomen muzike, da je izvodi glasom ili instrumentom.

Oblast 4. Muzičko stvaralaštvo

Osnovni nivo

U oblasti Muzičko stvaralaštvo učenik ume da:

MK. 1.4.3. izvodi preteće ritmičke i melodijsko-ritmičke deonice na napravljenim muzičkim instrumentima

MK. 1.4.4. učestvuje u odabiru muzike za dati žanrovski i istorijski kontekst

Napredni nivo

U oblasti Muzičko stvaralaštvo učenik ume da :

MK. 3.4.1. osmišljava prateće aranžmane za Orfov instrumentarijum i druge zadate muzičke instrumente

MK. 3.4.2. improvizuje i/ili komponuje manje muzičke celine (ritmičke i melodijske) u okviru različitih žanrova i stilova

Učenik primenjujući svoje stečeno znanje kroz stvaralački čin spoznaje ulogu muzičkog stvaraoaca. Muzičko stvaralaštvo ima vaspitnu i obrazovnu vrednost pri čemu podstiče stvaralačko mišljenje i produbljuje muzičku fantaziju.

ISTORIJA

Cilj nastave istorije jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i naučnu pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i razvijanje istorijske svesti i humanističko obrazovanje učenika. Nastava istorije treba da doprinese razumevanju istorijskog prostora i vremena, istorijskih događaja, pojava i procesa, kao i razvijanju nacionalnog i evropskog identiteta i duha tolerancije kod učenika.

Zadaci nastave istorije su:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave istorije svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave istorije budu u punoj meri realizovani
- da učenici razumeju istorijske događaje, pojave i procese, ulogu istaknutih ličnosti u razvoju ljudskog društva i da poznaju nacionalnu i opštu istoriju (političku, ekonomsku, društvenu, kulturnu...).

Operativni zadaci

Učenici treba da:

- usvoje pojam novi vek i steknu znanja o osnovnim odlikama tog istorijskog perioda
- steknu znanja o istoriji najznačajnijih evropskih država u novom veku
- steknu znanja o položaju srpskog naroda pod turskom, habzburškom i mletačkom vlašću
- steknu znanja o nastanku i razvoju modernih srpskih država do međunarodnog priznanja nezavisnosti 1878. godine
- upoznaju kulturna i naučno-tehnološka dostignuća Evrope i sveta u novom veku
- upoznaju kulturna i naučno-tehnološka dostignuća Srba u novom veku
- steknu znanja o znamenitim ličnostima novog veka
- razvijaju istraživačku radoznalost i kritički odnos prema istorijskim izvorima.
- steknu znanja o razvoju građanskih sloboda i prava tokom novog veka
- Obrazovni standardi – nastavni program

Nastavna tema: Uspon Evrope

Osnovni nivo:

IS.1.1.2., IS.1.1.4., IS. 1.1.6., IS.1.2.3., IS.1.2.6., IS.1.1.8., IS.1.1.10.

Srednji nivo:

IS.2.1.1., IS.2.1.3., IS.2.2.1., IS.2.2.2.

Napredni nivo:

IS.3.1.4., IS.3.1.6., IS.3.2.2., IS.3.2.5.

Nastavna tema: Srpski narod pod stranom vlašću od 16-18. veka

Osnovni nivo:

IS.1.1.4., IS.1.1.9., IS.1.2.4., IS.1.2.6., IS.1.2.1., IS.1.1.7.

Srednji nivo:

IS.2.1.2., IS.2.1.4., IS.2.1.5., IS.2.2.4., IS.2.2.5.

Napredni nivo:

IS.3.2.4., IS.3.2.7.

Nastavna tema: Doba revolucija

Osnovni nivo:

IS.1.1.5., IS.1.1.8., IS.1.1.10., IS.1.2.1., IS.1.2.4., IS.1.2.6.

Srednji nivo:

IS.2.1.3., IS.2.1.1., IS.2.1.4., IS.2.2.2., IS.2.2.3.

Napredni nivo:

IS.313. IS.315. IS.324. IS.325

Nastavna tema: Novovekovne crpske države Srbija i Crna Gora

Osnovni nivo:

IS.1.1.7., IS.1.1.10., IS.1.1.9., IS.1.2.4., IS.1.2.8.

Srednji nivo:

IS.2.1.1., IS.2.1.5., IS.2.2.2., IS.2.2.3.

Napredni nivo:

IS.3.1.1., IS.3.1.3., IS.3.2.2., IS.3.2.7.

Nastavna tema: Srpski narod pod stranom vlašću od kraja 18. do 70-tih godina 19-tog veka

Osnovni nivo:

IS.1.1.7., IS.1.1.9., IS.1.1.10., IS.1.2.3., IS.1.2.7., IS.1.2.9.

Srednji nivo:

IS.2.1.1., IS.2.1.2., IS.2.1.5.

Napredni nivo:

IS.3.1.1., IS.3.1.3., IS.3.2.5.

GEOGRAFIJA

Cilj nastave geografije jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i naučnu pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da upoznaju i razumeju geografske objekte, pojave, procese i zakonitosti u prostoru, njihove uzročno-posledične veze i odnose, razviju geografsku pismenost i geografski način mišljenja, svesti i odgovornog odnosa prema svom zavičaju, državi, kontinentu i svetu kao celini i tolerantnog stava prema različitim narodima, njihovim kulturama i načinu života.

Zadaci nastave geografije su:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave geografije svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave geografije budu u punoj meri realizovani
- upoznavanje i razumevanje pojava i procesa u geografskom omotaču Zemlje i u neposrednom okruženju

- kartografsko opismenjavanje za upotrebu geografskih karata u sticanju znanja i u svakodnevnom životu
- upoznavanje osnovnih geografskih odlika Evrope, ostalih kontinenata i razvijenih država sveta
- upoznavanje osnovnih geografskih odlika svoje države i država u neposrednom okruženju, njihovih asocijacija i integracija
- upoznavanje komplementarnosti i regionalnih razlika savremenog sveta
- razvijanje estetskih opažanja i osećanja proučavanjem i upoznavanjem prirodnih i drugih fenomena u geoprostoru
- izgrađivanje i razvijanje stavova o preventivi, zaštiti i unapređivanju životne sredine
- razvijanje nacionalnog, evropskog i svetskog identiteta
- razvijanje tolerancije, postojanja i pripadnosti multietničkom, multijezičkom, multikulturalnom ... svetu
- razvijanje opšte kulture i obrazovanja
- osposobljavanje za samostalno učenje i pronalaženje informacija.

Operativni zadaci

Učenici treba da:

- steknu znanja o bitnim prirodnogeografskim odlikama vanevropskih kontinenata, njihovih regija i pojedinih država
- steknu znanja o društvenogeografskim odlikama vanevropskih kontinenata, njihovih regija i pojedinih država
- se osposobe za praćenje i razumevanje ekonomskih i društvenih aktivnosti i promena u savremenom svetu i njihovom doprinosu opštem razvoju i napretku čovečanstva
- upoznaju regionalne razlike i komplementarnost savremenog sveta;
- razumeju probleme u savremenom svetu (prenaseljenost, nejednak privredni razvoj, nedostatak hrane, vode, energije, mineralnih sirovina, ekološki problemi, bolesti, ratovi i drugo)
- razvijaju nacionalni identitet i upoznaju značaj tolerancije u multietničkim, multijezičkim i multikulturalnim sredinama u svetu;
- upoznaju različite kulture kontinenata, njihovih regija i država i kroz to razvijaju opštu kulturu
- razvijaju želju i stiču potrebu za dalje obrazovanje i samoobrazovanje sa ciljem da se što uspešnije uključe u dalje stručno osposobljavanje
- kroz rad u nastavi geografije proširuju znanja iz kartografije i osposobe se za samostalno korišćenje geografske karte u sticanju novih znanja i u svakodnevnom životu
- osposobe za samostalno korišćenje geografske literature i različitog grafičkog i ilustrativnog materijala u cilju lakšeg savladavanja nastavnog gradiva i osposobljavanja za samostalni rad.
- Obrazovni standardi – nastavni program

NASTAVNE TEME OSNOVNI NIVO SREDNJI NIVO NAPREDNI NIVO

- Azija 1.4.2. imenuje kontinente i prepoznaje njihove osnovne prirodne i društvene odlike
 2.4.2. opisuje prirodne i društvene odlike kontinenata i navodi njihove geografske regije
 3.4.2. objašnjava geografske veze (prostorne i kauzalne, direktne i indirektno) i zakonitosti (opšte i posebne) u Evropi i ume da izdvoji geografske regije

Afrika 1.4.2. imenuje kontinente i prepoznaje njihove osnovne prirodne i društvene odlike
2.4.2. opisuje prirodne i društvene odlike kontinenata i navodi njihove geografske regije
3.4.2. objašnjava geografske veze (prostorne i kauzalne, direktne i indirektne) i zakonitosti (opšte i posebne) u Evropi i ume da izdvoji geografske regije

Severna Amerika 1.4.2. imenuje kontinente i prepoznaje njihove osnovne prirodne i društvene odlike
2.4.2. opisuje prirodne i društvene odlike kontinenata i navodi njihove geografske regije
3.4.2. objašnjava geografske veze (prostorne i kauzalne, direktne i indirektne) i zakonitosti (opšte i posebne) u Evropi i ume da izdvoji geografske regije

Južna Amerika 1.4.2. imenuje kontinente i prepoznaje njihove osnovne prirodne i društvene odlike
2.4.2. opisuje prirodne i društvene odlike kontinenata i navodi njihove geografske regije
3.4.2. objašnjava geografske veze (prostorne i kauzalne, direktne i indirektne) i zakonitosti (opšte i posebne) u Evropi i ume da izdvoji geografske regije

Australija i Okeaija 1.4.2. imenuje kontinente i prepoznaje njihove osnovne prirodne i društvene odlike
2.4.2. opisuje prirodne i društvene odlike kontinenata i navodi njihove geografske regije
3.4.2. objašnjava geografske veze (prostorne i kauzalne, direktne i indirektne) i zakonitosti (opšte i posebne) u Evropi i ume da izdvoji geografske regije

Arktik i Antarktik 1.4.2. imenuje kontinente i prepoznaje njihove osnovne prirodne i društvene odlike
2.4.2. opisuje prirodne i društvene odlike kontinenata i navodi njihove geografske regije
3.4.2. objašnjava geografske veze (prostorne i kauzalne, direktne i indirektne) i zakonitosti (opšte i posebne) u Evropi i ume da izdvoji geografske regije

Svet kao celina 1.4.2. imenuje kontinente i prepoznaje njihove osnovne prirodne i društvene odlike
2.4.2. opisuje prirodne i društvene odlike kontinenata i navodi njihove geografske regije
3.4.2. objašnjava geografske veze (prostorne i kauzalne, direktne i indirektne) i zakonitosti (opšte i posebne) u Evropi i ume da izdvoji geografske regije

FIZIKA

Cilj i zadaci

Opšti cilj nastave fizike jeste da učenici upoznaju prirodne pojave i osnovne prirodne zakone, da steknu osnovnu naučnu pismenost, da se osposobe za uočavanje i raspoznavanje fizičkih pojava u svakodnevnom životu i za aktivno sticanje znanja o fizičkim pojavama kroz istraživanje, oforme osnovu naučnog metoda i da se usmere prema primeni fizičkih zakona u svakodnevnom životu i radu.

Ostali zadaci i ciljevi nastave fizike su:

- razvijanje funkcionalne pismenosti
- upoznavanje osnovnih mišljenja i rasuđivanja u fizici
- razumevanja pojava i procesa i odnosa u prirodi na osnovu fizičkih zakona
- razvijanje radoznalosti, sposobnosti racionalnog rasuđivanja,
- razvijanje logičkog i apstraktnog mišljenja
- shvatanje smisla i metoda ostvarivanja eksperimenta i značaja merenja
- razvijanje sposobnosti za primenu znanja iz fizike
- rešavanje jednostavnih problema i zadataka u okviru nastavnih sadržaja
- razvijanje radnih navika i sklonosti ka izučavanju nauka o prirodi
- razvijanje svesti o sopstvenim znanjima, sposobnostima i daljoj profesionalnoj orijentaciji
- Obrazovni standardi – nastavni program

KRETANJE I SILA

OSNOVNI NIVO

FI.1.7.1. poseduje manuelne sposobnosti potrebne za rad u laboratoriji

FI.1.7.2. ume da se pridržava osnovnih pravila ponašanja u laboratoriji

SREDNJI NIVO

FI.2.1.4. razume kako odnosi sila utiču na vrstu kretanja

FI.2.2.1. ume da prepozna ubrzano kretanje

FI.2.2.2. zna šta je mehaničko kretanje i koje ga fizičke veličine opisuju

FI.2.2.3. ume da prepozna osnovne pojmove koji opisuju oscilatorno kretanje

FI.2.6.1. razume i primenjuje osnovne matematičke formulacije odnosa i zakonitosti u fizici, npr. direktnu i obrnutu proporcionalnost

FI.2.6.2. ume da prepozna vektorske fizičke veličine, npr. brzinu i silu

FI.2.6.3. ume da koristi i interpretira tabelarni i grafički prikaz zavisnosti fizičkih veličina

FI.2.7.1. ume tabelarno i grafički da prikaže rezultate posmatranja ili merenja

FI.2.7.2. ume da vrši jednostavna uopštavanja i sistematizaciju rezultata

FI.2.7.3. ume da realizuje eksperiment po uputstvu

NAPREDNI NIVO

FI.3.2.1. ume da primeni odnose između fizičkih veličina koje opisuju ravnomerno promenljivo pravolinijsko kretanje

FI.3.7.1. ume da donese relevantan zaključak na osnovu rezultata merenja

FI.3.7.2. ume da prepozna pitanje na koje možemo da odgovorimo posmatranjem ili eksperimentom

GRAVITACIONO POLJE

OSNOVNI NIVO

FI.1.7.1. poseduje manuelne sposobnosti potrebne za rad u laboratoriji

FI.1.7.2. ume da se pridržava osnovnih pravila ponašanja u laboratoriji

SREDNJI NIVO

FI.2.1.2. zna osnovne osobine gravitacione i elastične sile, i sile potiska

FI.2.6.1. razume i primenjuje osnovne matematičke formulacije odnosa i zakonitosti u fizici, npr. direktnu i obrnutu proporcionalnost

FI.2.6.2. ume da prepozna vektorske fizičke veličine, npr. brzinu i silu

FI.2.6.3. ume da koristi i interpretira tabelarni i grafički prikaz zavisnosti fizičkih veličina

FI.2.7.1. ume tabelarno i grafički da prikaže rezultate posmatranja ili merenja

FI.2.7.2. ume da vrši jednostavna uopštavanja i sistematizaciju rezultata

FI.2.7.3. ume da realizuje eksperiment po uputstvu

NAPREDNI NIVO

FI.3.5.1. razume da se ukupna mehanička energija tela pri slobodnom padu održava

FI.3.7.1. ume da donese relevantan zaključak na osnovu rezultata merenja

FI.3.7.2. ume da prepozna pitanje na koje možemo da odgovorimo posmatranjem ili eksperimentom

RAVNOTEŽA SILA

OSNOVNI NIVO

FI.1.7.1. poseduje manuelne sposobnosti potrebne za rad u laboratoriji

FI.1.7.2. ume da se pridržava osnovnih pravila ponašanja u laboratoriji

SREDNJI NIVO

FI.2.1.1. ume da prepozna elastičnu silu, silu potiska i osobine inercije

FI.2.1.2. zna osnovne osobine gravitacione i elastične sile, i sile potiska

FI.2.1.3. ume da prepozna kada je poluga u stanju ravnoteže

FI.2.6.1. razume i primenjuje osnovne matematičke formulacije odnosa i zakonitosti u fizici, npr. direktnu i obrnutu proporcionalnost

FI.2.6.2. ume da prepozna vektorske fizičke veličine, npr. brzinu i silu

FI.2.6.3. ume da koristi i interpretira tabelarni i grafički prikaz zavisnosti fizičkih veličina

FI.2.7.1. ume tabelarno i grafički da prikaže rezultate posmatranja ili merenja

FI.2.7.2. ume da vrši jednostavna uopštavanja i sistematizaciju rezultata

FI.2.7.3. ume da realizuje eksperiment po uputstvu

NAPREDNI NIVO

FI.3.1.1. razume i primenjuje uslove ravnoteže poluge

FI.3.1.2. zna kakav je odnos sila koje deluju na telo koje miruje ili se ravnomerno kreće

FI.3.7.1. ume da donese relevantan zaključak na osnovu rezultata merenja

FI.3.7.2. ume da prepozna pitanje na koje možemo da odgovorimo posmatranjem ili eksperimentom

MEHANIČKI RAD I ENERGIJA TELA

OSNOVNI NIVO

FI.1.7.1. poseduje manuelne sposobnosti potrebne za rad u laboratoriji

FI.1.7.2. ume da se pridržava osnovnih pravila ponašanja u laboratoriji

SREDNJI NIVO

FI.2.5.1. zna da kinetička i potencijalna energija zavise od brzine, odnosno visine na kojoj se telo nalazi

FI.2.5.3. ume da prepozna pojmove rada i snage

FI.2.6.1. razume i primenjuje osnovne matematičke formulacije odnosa i zakonitosti u fizici, npr. direktnu i obrnutu proporcionalnost

FI.2.6.2. ume da prepozna vektorske fizičke veličine, npr. brzinu i silu

FI.2.6.3. ume da koristi i interpretira tabelarni i grafički prikaz zavisnosti fizičkih veličina

FI.2.7.1. ume tabelarno i grafički da prikaže rezultate posmatranja ili merenja

FI.2.7.2. ume da vrši jednostavna uopštavanja i sistematizaciju rezultata

FI.2.7.3. ume da realizuje eksperiment po uputstvu

NAPREDNI NIVO

FI.3.5.1. razume da se ukupna mehanička energija tela pri slobodnom padu održava

FI.3.7.1. ume da donese relevantan zaključak na osnovu rezultata merenja

FI.3.7.2. ume da prepozna pitanje na koje možemo da odgovorimo posmatranjem ili eksperimentom

TOPLOTNE POJAVE

OSNOVNI NIVO

FI.1.5.1. zna da agregatno stanje tela zavisi od njegove temperature

FI.1.5.2. ume da prepozna da se mehaničkim radom može menjati temperatura tela

FI.1.7.1. poseduje manuelne sposobnosti potrebne za rad u laboratoriji

FI.1.7.2. ume da se pridržava osnovnih pravila ponašanja u laboratoriji

SREDNJI NIVO

FI.2.5.4. zna da unutrašnja energija zavisi od temperature

FI.2.5.5. zna da zapremina tela zavisi od temperature

FI.2.6.1. razume i primenjuje osnovne matematičke formulacije odnosa i zakonitosti u fizici, npr. direktnu i obrnutu proporcionalnost

FI.2.6.2. ume da prepozna vektorske fizičke veličine, npr. brzinu i silu

FI.2.6.3. ume da koristi i interpretira tabelarni i grafički prikaz zavisnosti fizičkih veličina

FI.2.7.1. ume tabelarno i grafički da prikaže rezultate posmatranja ili merenja

FI.2.7.2. ume da vrši jednostavna uopštavanja i sistematizaciju rezultata

FI.2.7.3. ume da realizuje eksperiment po uputstvu

NAPREDNI NIVO

FI.3.5.2. ume da prepozna karakteristične procese i termine koji opisuju promene agregatnih stanja

FI.3.7.1. ume da donese relevantan zaključak na osnovu rezultata merenja

FI.3.7.2. ume da prepozna pitanje na koje možemo da odgovorimo posmatranjem ili eksperimentom

MATEMATIKA

Cilj i zadaci

Cilj nastave matematike u osnovnoj školi jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i matematičku pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da usvoje elementarna matematička znanja koja su potrebna za shvatanje pojava i zakonitosti u prirodi i društvu; da osposobi učenike za primenu usvojenih matematičkih znanja u rešavanju raznovrsnih zadataka iz životne prakse, da predstavlja osnovu za uspešno nastavljanje matematičkog obrazovanja i za samoobrazovanje; kao i da doprinose razvijanju mentalnih sposobnosti, formiranju naučnog pogleda na svet i svestranom razvitku ličnosti učenika.

Zadaci nastave matematike jesu:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave matematike svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave matematike budu u punoj meri realizovani
- sticanje znanja neophodnih za razumevanje kvantitativnih i prostornih odnosa i zakonitosti u raznim pojavama u prirodi, društvu i svakodnevnom životu

- sticanje osnovne matematičke kulture potrebne za sagledavanje uloge i primene matematike u različitim područjima čovekove delatnosti (matematičko modelovanje), za uspešno nastavljanje obrazovanja i uključivanje u rad
- razvijanje učenikovih sposobnosti posmatranja, opažanja i logičkog, kritičkog, analitičkog i apstraktnog mišljenja
- razvijanje kulturnih, radnih, etičkih i estetskih navika učenika, kao i pobuđivanje matematičke radoznalosti
- sticanje sposobnosti izražavanja matematičkim jezikom, jasnost i preciznost izražavanja u pismenom i usmenom obliku
- usvajanje osnovnih činjenica o skupovima, relacijama i preslikavanjima
- savlađivanje osnovnih operacija s prirodnim, celim, racionalnim i realnim brojevima, kao i usvajanje osnovnih svojstava tih operacija
- upoznavanje najvažnijih geometrijskih objekata: linija, figura i tela, i razumevanje njihovih uzajamnih odnosa
- osposobljavanje učenika za preciznost u merenju, crtanju i geometrijskim konstrukcijama
- priprema učenika za razumevanje odgovarajućih sadržaja prirodnih i tehničkih nauka
- izgrađivanje pozitivnih osobina učenikove ličnosti, kao što su: sistematičnost, upornost, tačnost, urednost, objektivnost, samokontrola i smisao za samostalni rad
- sticanje navika i umešnosti u korišćenju raznovrsnih izvora znanja.

Operativni zadaci

Učenike treba osposobiti da:

- shvate pojam kvadrata racionalnog broja i kvadratnog korena
- umeju da odrede približnu vrednost broja
- shvataju realne brojeve kao dužinske mere, odnosno kao tačke na brojevnoj pravoj određene dužima koje predstavljaju takvu meru
- upoznaju pojam stepena i operacije sa stepenima (izložilac stepena prirodan broj)
- umeju da izvedu osnovne računске operacije s polinomima, kao i druge identične transformacije ovih izraza (naznačene u programu)
- upoznaju pravougli koordinatni sistem i njegovu primenu
- dobro upoznaju direktnu i obrnutu proporcionalnost i praktične primene
- znaju Pitagorinu teoremu i umeju da je primene kod svih izučavanih geometrijskih figura u kojima se može uočiti pravougli trougao
- poznaju najvažnija svojstva mnogougla i kruga; umeju da konstruišu pojedine pravilne mnogouglove (sa 3, 4, 6, 8 i 12 stranica) i da crtaju druge pravilne mnogouglove računajući centralni ugao i prenoseći ga uglomerom
- znaju najvažnije obrasce u vezi s mnogougлом i krugom i da umeju da ih primene u odgovarajućim zadacima
- shvate pojam razmere duži i svojstva proporcije
- umeju da prevedu na matematički jezik i reše jednostavnije tekstualne zadatke
- koriste elemente deduktivnog zaključivanja (i izvedu jednostavnije dokaze u okviru izučavanih sadržaja).

- Obrazovni standardi – nastavni program

Realni brojevi

Vaspitnoobrazovni zadaci: Usvajanje osnovnih činjenica o skupovima, posebno o skupovima prirodnih, celih, racionalnih i realnih brojeva. Izgrađivanje pozitivnih osobina učenikove ličnosti, kao što su: sistematičnost, upornost, tačnost, urednost, objektivnost, samokontrola i smisao za samostalni rad.

Standardi:

Osnovni nivo:

- MA.1.1.1. osposobiti učenika da pročita i zapiše različite brojeva iz skupa racionalnih (prirodne, cele ili racionalne) ili skupa realnih brojeva (racionalne ili iracionalne)
- MA.1.1.3. osposobiti učenika da uporedi po veličini brojeve istog zapisa, pomažući se slikom kad je to potrebno
- MA.1.5.1. (po ugledu na) osposobiti učenike da mogu grafički predstaviti skup realnih brojeva i njegove podskupove
- MA.1.1.4. osposobiti učenika da izvrši jednu računsku operaciju sa brojevima istog zapisa, a u slučaju razlomaka samo razlomke istih imenilaca

Srednji nivo:

- MA.2.1.1. osposobiti učenika da uporedi po veličini brojeve zapisane u različitim zapisima (decimalni zapis, zapis oblika razlomka)
- MA.2.1.2. osposobiti učenika da odredi suprotan broj, recipročnu vrednost i apsolutnu vrednost broja
- MA.2.1.2. osposobiti učenika da izračuna vrednost jednostavnijeg izraza sa više računskih operacija različitog prioriteta, uključujući oslobađanje od zagrada, sa realnim brojevima istog zapisa
- MA.2.1.4. osposobiti učenika da koristi realne brojeve i brojevne izraze u realnim situacijama
- MA.2.4.3. osposobiti učenika da datu veličinu iskaže približnom vrednošću

Napredni nivo:

- MA.3.1.1. osposobiti učenika da odredi vrednost složenijeg brojevnog izraza sa realnim brojevima
- MA.3.1.3. osposobiti učenika da koristi brojeve i brojevne izraze sa realnim brojevima i u realnim situacijama
- MA.3.2.3. osposobiti učenika da koristi osobine kvadrata i kvadratnog korena
- MA.3.2.5. osposobiti učenika da koristi jednačine i nejednačine rešavajući složene tekstualne zadatke.
- MA.3.4.2. osposobiti učenika da proceni i zaokrugli date podatke, računa sa takvim približnim vrednostima i izražava ocenu greške

Pitagorina teorema

Vaspitnoobrazovni zadaci Osposobljavanje učenika za preciznost u merenju, crtanju i geometrijskim konstrukcijama, za sticanje sposobnosti izražavanja matematičkim jezikom, jasnost i preciznost izražavanja u pismenom i usmenom obliku i priprema učenika za razumevanje odgovarajućih sadržaja prirodnih i tehničkih nauka. Naučiti učenike da znaju Pitagorinu teoremu i umeju da je primene kod svih izučavanih geometrijskih figura u kojima se može uočiti pravougli trougao.

Standardi:

Osnovni nivo:

- MA.1.3.1. osposobiti učenika da ume da nacrtati pravougli trougao koristeći pribor

- MA.1.3.1. osposobiti učenika ume da izračuna nepoznatu stranicu pravouglog trougla koristeći Pitagorinu teoremu
- MA.1.3.1. osposobiti učenika ume da izračuna nepoznatu stranicu, obim i površinu trougla i četvorougla sa elementima koji su neposredno dati
- MA.1.4.1. osposobiti učenika da koristi odgovarajuće jedinice za merenje i dužine i površine
- MA.1.4.4. osposobiti učenika da pri merenju odabira odgovarajuću mernu jedinicu i zaokrugljuje veličine iskazane datom merom

Srednji nivo:

- MA.2.3.2. osposobiti učenika da rešava zadatke koristeći Pitagorinu teoremu
- MA.2.4.3. osposobiti učenika da datu veličinu iskaže približnom vrednošću

Napredni nivo:

- MA.3.2.2. osposobiti učenika da koristi osobine kvadrata i kvadratnog korena
- MA.3.3.2. osposobiti učenika da koristi osnovna svojstva trougla, četvorougla, paralelograma i trapeza, računa njihove obime i površine na osnovu elemenata koji nisu obavezno neposredno dati u formulaciji zadatka i da ume da ih konstruiše
- MA.3.4.2. osposobiti učenika da proceni i zaokrugli date podatke, računa sa takvim približnim vrednostima i izražava ocenu greške

Stepenovanje

Vaspitnoobrazovni zadaci Upoznaju se sa pojmom stepena i operacije sa stepenim (izložilac stepena prirodan broj; umeju da izvode osnovne računске operacije s polinomima, kao i druge identične transformacije ovih izraza (naznačene u programu).

Standardi:

Osnovni nivo:

- MA.1.2.2. osposobiti učenika izračuna stepen datog broja i da zna osnovne operacije stepenima

- MA.1.2.3. osposobiti učenika da zna da sabira, oduzima i množi monome

Srednji nivo:

- MA.2.2.1. osposobiti učenika da rešava linearne jednačine sa jednom nepoznatom
- MA.2.2.2. osposobiti učenika da operiše stepenima
- MA.2.2.3. osposobiti učenika da sabira i oduzima polinome, da ume da pomnoži dva binoma i da ume da izračuna kvadrat binoma
- MA.2.2.5. osposobiti učenika da koristi jednačine u jednostavnijim tekstualnim zadacima

- MA.2.4.3. osposobiti učenika da datu veličinu iskaže približnom vrednošću

Napredni nivo:

- MA.3.2.2. osposobiti učenika da koristi svojstva stepena i kvadratnog korena
- MA.3.2.3. osposobiti učenika da zna i primenjuje formule za kvadrat binoma i razliku kvadrata, uvežbano transformiše algebarske izraze i svodi ih na jednostavniji oblik
- MA.3.2.3. osposobiti učenika da koristi osobine kvadrata i kvadratnog korena
- MA.3.2.5. osposobiti učenika da koristi jednačine i nejednačine rešavajući složene tekstualne zadatke.
- MA.3.4.2. osposobiti učenika da proceni i zaokrugli date podatke, računa sa takvim približnim vrednostima i izražava ocenu greške

Mnogougao

Vaspitno obrazovni zadaci . Sticanje osnovne matematičke kulture potrebne za sagledavanje uloge i primene matematike u različitim područjima čovekove delatnosti (matematičko modelovanje), upoznavanje najvažnijih geometrijskih objekata: linija, figura i tela, i razumevanje njihovih uzajamnih odnosa, shvatanje pojma površine i merenja površine, osposobljavanje učenika za preciznost u merenju, crtanju i geometrijskim konstrukcijama

Standardi:

Osnovni nivo:

- MA.1.3.1. osposobiti učenika da ume da nacrti i konstruiše pravilni trougao, četvorougao i šestougao koristeći pribor
- MA.1.3.1. osposobiti učenika ume da izračuna broj dijagonala i zbir unutrašnjih uglova datog mnogougla
- MA.1.3.1. osposobiti učenika ume da izračuna nepoznatu stranicu, obim i površinu pravilnog trougla, četvorougla i šestougla sa elementima koji su neposredno dati
- MA.1.4.1. osposobiti učenika da koristi odgovarajuće jedinice za merenje i dužine i površine
- MA.1.4.4. osposobiti učenika da pri merenju odabira odgovarajuću mernu jedinicu i zaokrugljuje veličine iskazane datom merom

Srednji nivo:

- MA.2.3.2. osposobiti učenika ume da izračuna obim i površinu pravilnog mnogougla ako su mu potrebni elementi neposredno dati

Napredni nivo:

- MA.3.3.2. osposobiti učenika da koristi osnovna svojstva pravilnog trougla, četvorougla i šestougla, računa njihove obime i površine na osnovu elemenata koji nisu obavezno neposredno dati u formulaciji zadatka i da ume da ih konstruiše
- MA.3.4.2. osposobiti učenika da proceni i zaokrugli date podatke, računa sa takvim približnim vrednostima i izražava ocenu greške

Polinomi

Vaspitno obrazovni zadaci Provera usvojenosti pojma polinoma kao celog algebarskog izraza i monoma kao polinoma, provera osposobljenosti učenika da vladaju operacijama polinomima. Sticanje osnovne matematičke kulture potrebne za sagledavanje uloge i primene matematike u različitim područjima čovekove delatnosti (matematičko modelovanje), za uspešno nastavljanje obrazovanja i uključivanje u rad, razvijanje učenikovih sposobnosti posmatranja, opažanja i logičkog, kritičkog, analitičkog i apstraktnog mišljenja. Shvatiti povezanost sabiranja polinoma sa sabiranjem višecifrenih realnih brojeva u decimalnom zapisu

Standardi:

Osnovni nivo:

- MA.1.2.3. osposobiti učenika da zna da sabira, oduzima i množi monome

Srednji nivo:

- MA.2.2.3. osposobiti učenika da sabira i oduzima polinome, da ume da pomnoži dva binoma i da ume da izračuna kvadrat binoma

Napredni nivo:

- MA.3.2.2. osposobiti učenika da koristi svojstva stepena i kvadratnog korena
- MA.3.2.3. osposobiti učenika da zna i primenjuje formule za kvadrat binoma i razliku kvadrata, uvežbano transformiše algebarske izraze i svodi ih na jednostavniji oblik

Zavisne veličine i njihovo grafičko predstavljanje

Vaspitno obrazovni zadaci Uvođenje koordinatnog sistema, koordinata tačke i rastojanja dve tačke izraženo preko njihovih koordinata. Primeri zavisnih veličina i njihovo grafičko predstavljanje. Čitanje svojstava s grafika. Definisane direktne (i obrnute) proporcionalnosti vezom ($y = kx$, $x \neq 0$ i $y \neq 0$). Uvođenje pojma proporcije i svojstava i rešavanje po jednom nepoznatom članu. Predstavljanje direktne proporcionalnosti i grafik zavisnosti veličina h i t u vezanih uslovom $h = kt$. Direktnu proporcionalnost vezivati za razmere na geografskim kartama i računanje stvarnog rastojanja. Upoznavanje najvažnijih geometrijskih objekata: linija, figura i tela, i razumevanje njihovih uzajamnih odnosa i predstavljanja u koordinatnoj ravni, osposobljavanje učenika za preciznost u merenju, crtanju i geometrijskim konstrukcijama, izgrađivanje pozitivnih osobina učenikove ličnosti, kao što su: sistematičnost, upornost, tačnost, urednost, objektivnost, samokontrola i smisao za samostalni rad.

Standardi:

Osnovni nivo:

- MA.1.2.4. osposobiti učenika da izračuna vrednost funkcije određene formulom ili date tablicom
- MA.1.5.1. osposobiti učenika da izražava položaj objekata svrstavajući u vrste i kolone, odredi položaj tačke u prvom kvadrantu koordinatnog sistema ako su date koordinate i obratno
- MA.1.5.2. osposobiti učenika da pročita i razume podatak sa grafikona, dijagrama ili iz tabele i odredi minimum ili maksimum zavisne veličine
- MA.1.5.3. podatke iz tabele prikaže grafikonom i obrnuto

Srednji nivo:

- MA.2.2.1. osposobiti učenika da rešava linearne jednačine sa jednom nepoznatom
- MA.2.2.4. osposobiti učenika da uoči zavisnost među promenljivim veličinama, zna funkciju i grafički interpretira njena svojstva, vezuje za ta svojstva pojam direktne proporcionalnosti i određuje nepoznati član proporcije
- MA.2.2.5. osposobiti učenika da koristi jednačine u jednostavnijim tekstualnim zadacima
- MA.2.4.3. osposobiti učenika da datu veličinu iskaže približnom vrednošću
- MA.2.5.1. osposobiti učenika da vlada opisom koordinatnog sistema, određuje koordinate tačaka, osno ili centralno simetričnih
- MA.2.5.4. osposobiti učenika da primeni procentni račun u realnim situacijama

Napredni nivo:

- MA.3.2.4. osposobiti učenika da razlikuje direktno i obrnuto proporcionalne veličine i to izražava odgovarajućim zapisom
- MA.3.5.2. osposobiti učenika da tumači dijagrame i tabele
- MA.3.2.3 osposobiti učenika da primeni procenat u složenijim situacijama

Krug

Vaspitno obrazovni zadaci Upoznavanje najvažnijih geometrijskih objekata: linija, figura i tela, i razumevanje njihovih uzajamnih odnosa, osposobljavanje učenika za preciznost u merenju, crtanju i geometrijskim konstrukcijama, izgrađivanje pozitivnih osobina učenikove ličnosti, kao što su: sistematičnost, upornost, tačnost, urednost, objektivnost, samokontrola i smisao za samostalni rad, uvođenje pojmova centralnog i perifernog ugla kruga i uočavanja i dokazivanja njihovog odnosa.

Standardi:

Osnovni nivo:

- MA.1.3.3. osposobiti učenika da vlada pojmovima krug i kružna linija, izdvaja njihove osnovne elemente, uočava njihove modele u realnim situacijama i uma da ih nacrtaju koristeći pribor, ume da izračuna obim i površinu kruga datog poluprečnika
- MA.1.4.1. osposobiti učenika da koristi odgovarajuće jedinice za merenje i dužine i površine
- MA.1.4.4. osposobiti učenika da pri merenju odabira odgovarajuću mernu jedinicu i zaokrugljuje veličine iskazane datom merom

Srednji nivo:

- MA.2.3.3. osposobiti učenika da ume da koristi formule za obim i površinu kruga i kružnog prstena

Napredni nivo:

- MA.3.3.3. osposobiti učenika da odredi centralni i periferni ugao kruga, da računa površinu kružnog iseka i dužinu kružnog luka
- MA.3.4.2. osposobiti učenika da proceni i zaokrugli date podatke, računa sa takvim približnim vrednostima i izražava ocenu greške

Sličnost

Vaspitno obrazovni zadaci Osposobljavanje učenika za preciznost u merenju, crtanju i geometrijskim konstrukcijama, priprema učenika za razumevanje odgovarajućih sadržaja prirodnih i tehničkih nauka, izgrađivanje pozitivnih osobina učenikove ličnosti, kao što su: sistematičnost, upornost, tačnost, urednost, objektivnost, samokontrola i smisao za samostalni rad,

Standardi:

Napredni nivo:

- MA.3.3.6. osposobiti učenika da primeni podudarnost i sličnost trouglova, povezujući tako razna svojstva geometrijskih objekata

BIOLOGIJA

Cilj nastave biologije jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i naučnu pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da usvajanjem obrazovno-vaspitnih sadržaja steknu osnovna znanja o građi i funkcionisanju čovečijeg organizma, razvijaju zdravstvenu kulturu, higijenske navike i shvate značaj reproduktivnog zdravlja.

Izučavanjem biologije kod učenika treba razvijati odgovarajuće kvalitete života, navike, zapažanja, sposobnosti kritičkog mišljenja, objektivno i logičko rasuđivanje kao i humane odnose među polovima.

Zadaci nastave biologije su:

stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave biologije. svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave biologije budu u punoj meri realizovani

- razumevanje uloge i značaja biologije za razvoj i napredak čovečanstva
- razvijanje svesti o vlastitom poreklu i položaju u prirodi
- razumevanje evolutivnog položaja čoveka

- upoznavanje građe i funkcionisanja organizma, usvajanje određenih higijenskih navika, steicanje odgovornosti za lično zdravlje i zdravlje drugih ljudi
- shvatanje da je polnost sastavni deo života i da čovekova polnost podrazumeva poštovanje normi ponašanja koje obezbeđuju humane odnose među ljudima
- sticanje radnih navika i sposobnosti za samostalno posmatranje i istraživanje.

Operativni zadaci

Učenici treba da:

- nauče osnovne podatke o razvoju ljudske vrste, etape u razvoju savremenog čoveka i evolutivni položaj čoveka danas
- steknu znanja o građi ćelija i tkiva i povezanosti organa i organskih sistema u organizam kao celinu
- upoznaju osnovnu građu i ulogu kože
- upoznaju oblik i građu kostiju i mišića
- upoznaju građu i funkciju nervnog sistema i čula
- upoznaju građu i funkciju žlezda sa unutrašnjim lučenjem i njihovu povezanost sa nervnim sistemom
- upoznaju građu i funkciju sistema organa za varenje
- upoznaju građu i funkciju sistema organa za disanje
- upoznaju građu i funkciju sistema organa za cirkulaciju
- upoznaju građu i funkciju sistema organa za izlučivanje i njihov značaj za promet materija
- upoznaju građu i funkciju sistema organa za razmnožavanje, faze u polnom sazrevanju čoveka i biološku regulaciju procesa vezanih za pol
- upoznaju najčešća oboljenja i povrede organskih sistema čoveka
- nauče osnovna pravila pružanja prve pomoći
- razvijaju neophodne higijenske navike
- shvate značaj zdravstvene kulture i reproduktivnog zdravlja
- shvate značaj i ulogu porodice u razvoju, opstanku, napretku ljudskog društva kao i posledice njenog narušavanja.
- Obrazovni standardi – nastavni program

Br. teme	Naziv nastavne teme	Obrazovni standardi
1.	Poreklo razvoj ljudske vrste	bi.1.3.8, bi.1.3.9, bi1.3.10, bi.2.3.5, bi.2.3.6, bi.3.3.5
2.	Građa čovečijeg tela	bi.1.1.4, bi.2.1.3, bi.3.1.4, bi.1.2.1, bi.1.2.2, bi.1.2.3, bi.2.2.1, bi.2.2.2, bi.2.2.3, bi3.2.1, bi.3.2.2, bi.3.2.3, bi.1.2.4, bi.1.2.5, bi.1.2.6, bi.2.2.4, bi.2.2.6, bi.3.2.4, bi.3.2.5, bi.1.2.7, bi.2.2.7, bi.2.2.8, bi.2.2.9, bi.3.2.6, bi.3.2.7, bi.3.2.8, bi.1.3.1, bi.1.3.2, bi.2.3.1, bi.2.3.2, bi.3.3.1, bi.1.3.3, bi.1.3.4, bi.1.3.5, bi.1.3.6, bi.1.3.4, bi.1.3.5, bi.1.3.6, bi.1.3.7, bi.2.3.3, bi.2.3.4, bi.3.3.3, bi.3.3.4, bi.1.5.1, bi.1.5.4, bi.1.5.5, bi.2.5.1, bi.3.5.1, bi.3.5.2, bi.1.5.6, bi.2.5.2, bi.2.5.3, bi.3.5.4, bi.3.5.5, bi.1.5.7, bi.1.5.8, bi.1.5.9, bi.2.5.4
3.	Reproduktivno zdravlje	bi.1.5.10, bi.1.5.11, bi.1.5.12, bi.1.5.13, bi.2.5.5, bi.3.5.7

HEMIJA

Cilj nastave hemije jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i naučnu pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i

- razvijanje funkcionalne hemijske pismenosti
- razumevanje promena i pojava u prirodi na osnovu znanja hemijskih pojmova, teorija, modela i zakona
- razvijanje sposobnosti komuniciranja korišćenjem hemijskih termina, hemijskih simbola, formula i jednačina
- razvijanje sposobnosti za izvođenje jednostavnih hemijskih istraživanja
- razvijanje sposobnosti za rešavanje teorijskih i eksperimentalnih problema
- razvijanje logičkog i apstraktnog mišljenja i kritičkog stava u mišljenju
- razvijanje sposobnosti za traženje i korišćenje relevantnih informacija u različitim izvorima (udžbenik, naučno-popularni članci, Internet)
- razvijanje svesti o važnosti odgovornog odnosa prema životnoj sredini, odgovarajućeg i racionalnog korišćenja i odlaganja različitih supstanci u svakodnevnom životu
- razvijanje radoznalosti, potrebe za saznavanjem o svojstvima supstanci u okruženju i pozitivnog stava prema učenju hemije
- razvijanje svesti o sopstvenim znanjima i sposobnostima i daljoj profesionalnoj orijentaciji.

Zadaci nastave hemije jesu:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave hemije svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave hemije budu u punoj mjeri realizovani
- omogućavanje učenicima da razumeju predmet izučavanja hemije i naučni metod kojim se u hemiji dolazi do saznanja
- omogućavanje učenicima da sagledaju značaj hemije u svakodnevnom životu, za razvoj različitih tehnologija i razvoj društva uopšte
- osposobljavanje učenika da se koriste hemijskim jezikom: da znaju hemijsku terminologiju i da razumeju kvalitativno i kvantitativno značenje hemijskih simbola, formula i jednačina
- stvaranje nastavnih situacija u kojima će učenici do saznanja o svojstvima supstanci i njihovim promenama dolaziti na osnovu demonstracionih ogleda ili ogleda koje samostalno izvode, razvijati pri tom analitičko mišljenje i kritički stav u mišljenju
- stvaranje nastavnih situacija u kojima će učenici razvijati eksperimentalne veštine, pravilno i bezbedno, po sebi i druge, rukovati laboratorijskim priborom, posuđem i supstancama
- osposobljavanje učenika za izvođenje jednostavnih istraživanja
- stvaranje situacija u kojima će učenici primenjivati teorijsko znanje i eksperimentalno iskustvo za rešavanje teorijskih i eksperimentalnih problema
- stvaranje situacija u kojima će učenici primenjivati znanje hemije za tumačenje pojava i promena u realnom okruženju

- omogućavanje učenicima da kroz jednostavna izračunavanja razumeju kvantitativni aspekt hemijskih promena i njegovu praktičnu primenu.

Operativni zadaci

Učenik treba da:

- razume šta je predmet izučavanja hemije i kako se u hemiji dolazi do saznanja (naučni metod)
- shvati da je hemija jedna od prirodnih nauka koja objašnjava pojave i promene u prirodi
- osposobi se za korišćenje udžbenika i radne sveske
- ovlada osnovnim operacijama laboratorijske tehnike, merama opreznosti, zaštite i prve pomoći kako bi samostalno izvodio jednostavne eksperimente
- organizuje radno mesto, priprema i odlaže pribor i drugi materijal za rad.
- razume razliku između supstance i fizičkog tela, supstance i fizičkog polja (razlikuje primere od neprimera)
- razume razliku između fizičkih i hemijskih svojstava supstance
- razume razliku između fizičke i hemijske promene supstance
- prepoznaje primere fizičkih i hemijskih promena u svakodnevnom okruženju
- zna šta su čiste supstance
- razume razliku između elemenata i jedinjenja
- prepoznaje primere elemenata i jedinjenja u svakodnevnom okruženju
- razume razliku između čistih supstanci i smeša
- prepoznaje primere smeša u svakodnevnom okruženju
- ume da izabere i primeni postupak za razdvajanje sastojaka smeše na osnovu fizičkih svojstava supstanci u smeši.

SADRŽAJ PROGRAMA

1. Hemija i njen značaj (3)
2. Osnovni hemijski pojmovi (14)
3. Struktura supstance (31)
4. Homogene smeše - rastvori (9)
5. Hemijske reakcije i izračunavanja (17)

- Obrazovni standard – nastavni program

Sadržaj programa   Osnovni nivo   Srednji nivo   Napredni nivo
Hemija i njen značaj

HE 1.1.1. izmeri masu, zapreminu i temperaturu supstance

HE.2.6.1.* prikupi podatke posmatranjem i merenjem, i da pri tom koristi odgovarajuće

instrumente

HE.2.6.2.* tabelarno i grafički prikaže rezultate posmatranja ili merenja

HE.2.6.3.* izvodi jednostavna uopštavanja i sistematizaciju rezultata

Osnovni hemijski pojmovi HE 1.2.1. da pravi razliku između elemenata, jedinjenja i smeša iz svakodnevnog

života, na osnovu njihove složenosti

HE 1.2.2. o praktičnoj primeni elemenata, jedinjenja i smeša iz sopstvenog okruženja, na osnovu njihovih svojstava

HE 1.2.3. na osnovu kojih svojstava supstance mogu da se razlikuju, kojim vrstama promena supstance podležu, kao i da se pri promenama ukupna masa supstanci ne menja

HE 1.2.4. zagreva supstancu na bezbedan način

HE 1.2.5. sastavi aparaturu i izvede postupak ceđenja

HE 1.2.6. u jednostavnim ogledima ispita svojstva supstanci (agregatno stanje, miris, boju, magnetna svojstva, rastvorljivost), kao i da ta svojstva opiše

HE 1.6.1. * bezbedno rukuje osnovnom opremom za eksperimentalni rad i supstancama

HE.1.6.2.* izvede eksperiment prema datom uputstvu

HE 2.2.1. u ogledima ispituje svojstva supstanci i podatke o supstancama prikazuje tabelarno ili šematski

HE 3.2.1. kako je praktična primena supstanci povezana sa njihovim svojstvima

HE 3.2.2. na osnovu svojstava sastojaka smeše da izabere i izvede odgovarajući postupak za njihovo razdvajanje

HE 3.2.3. da osmisli eksperimentalni postupak prema zadatom cilju/problemu/pitanju za istraživanje, da beleži i prikazuje rezultate tabelarno i grafički,

formuliše objašnjenje/a i izvede zaključak/e

Homogene smeše

rastvori

HE 1.4.1. šta rastvori, kako nastaju i primere rastvora u svakodnevnom životu

HE 1.6.1.* izvede eksperiment prema datom uputstvu HE 2.4.1. šta je zasićen, nezasićen i prezasićen rastvor

HE 2.4.2. izabere najpogodniji način za povećanje brzine rastvaranja supstance (povećanjem temperature rastvarača, usitnjavanjem supstance, mešanjem)

HE 2.4.3. promeni koncentraciju rastvora dodavanjem rastvorene supstance ili

rastvarača (razblaživanje i koncentrovanje)

HE 2.4.4. izračuna masu rastvorene supstance i rastvarača, na osnovu procentnog sastava rastvora i obrnuto

HE.2.4.5. napravi rastvor određenog procentnog sastava

HE 3.4.1. zavisnost rastvorljivosti supstance od prirode supstance i rastvarača

HE 3.6.1.* prepozna pitanje/problem koje se može eksperimentalno istražiti postavi hipoteze

HE 3.6.2. * postavi hipoteze

HE 3.6.3. * planira i izvede eksperiment za testiranje hipoteze

HE 3.6.4. * donese relevantan zaključak na osnovu rezultata dobijenih u eksperimentalnom radu

Hemijske reakcije i izračunavanja

HE 1.5.1. kvalitativno značenje simbola najvažnijih hemijskih elemenata, hemijskih formula najvažnijih predstavnika klasa neorganskih i organskih jedinjenja, i kvalitativno značenje hemijskih jednačina reakcija oksidacije HE 2.5.1. značenje termina: materija, homogena smeša, heterogena smeša, analiza i sinteza, izotop

HE 2.5.2. izračuna procentni sastav jedinjenja na osnovu formule i masu reaktanata i proizvoda na osnovu hemijske jednačine, to jest da pokaže na osnovu izračunavanja da se ukupna masa supstanci ne menja pri hemijskim reakcijama

HE 3.5.1. da izračuna procentualnu zastupljenost neke supstance u smeši, da izvodi stehiometrijska izračunavanja koja obuhvataju reaktant u višku i odnos mase i količine supstance

TEHNIČKO I INFORMATIČKO OBRAZOVANJE

Cilj nastave tehničkog i informatičkog obrazovanja u osnovnoj školi jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku, tehničku i informatičku pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da se upoznaju sa tehničko-tehnološki razvijenim okruženjem, razviju tehničko mišljenje, tehničku kulturu, radne veštine i kulturu rada.

Zadaci nastave tehničkog i informatičkog obrazovanja su:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave tehničkog i informatičkog obrazovanja svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave tehničkog i informatičkog obrazovanja budu u punoj mjeri realizovani
- sticanje osnovnog tehničkog i informatičkog obrazovanja i vaspitanja
- sticanje osnovnih tehničko-tehnoloških znanja, umjenja, veština i osposobljavanje učenika za njihovu primenu u učenju, radu i svakodnevnom životu
- shvatanje zakonitosti prirodnih i tehničkih nauka
- saznavanje osnovnog koncepta informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT), uloge ICT u različitim strukama i sferama života, kao i osposobljavanje učenika da rade na

jednom od operativnih sistema i nekoliko najčešće korišćenih korisničkih programa i sticanje navike da ih učenik koristi u svakodnevnim aktivnostima

- nauče upotrebu računara sa gotovim programima za obradu teksta, za grafičke prikaze, interfejs i internet
- razvijaju stvaralačko i kritičko mišljenje
- razvijaju sposobnost praktičnog stvaranja, odnosno da realizuju sopstvene ideje prema sopstvenom planu rada i afirmišu kreativnost i originalnost
- razvijaju psihomotorne sposobnosti
- usvoje pretpostavke za svesnu primenu nauke u tehnici, tehnologiji i drugim oblicima društveno korisnog rada
- savladavaju osnovne principe rukovanja različitim sredstvima rada, objektima tehnike i upravljanja tehnološkim procesima
- razvijaju preciznost u radu, upornost i istrajnost prilikom rešavanja zadataka
- stiču radne navike i osposobljavaju se za saradnju i timski rad
- komuniciraju na jeziku tehnike (tehnička terminologija, crtež)
- steknu znanja za korišćenje mernih instrumenata
- na osnovu fizičkih, hemijskih, mehaničkih i tehnoloških svojstava odaberu odgovarajući materijal za model, maketu ili sredstvo
- prepoznaju elemente (komponente) iz oblasti građevinarstva, mašinstva, elektrotehnike, elektronike i da ih komponuju u jednostavnije funkcionalne celine (grafički i kroz modele, makete ili predmete)
- razumeju tehnološke procese i proizvode različitih tehnologija
- prepoznaju prirodne resurse i njihovu ograničenost u korišćenju
- prilagode dinamičke konstrukcije (modele) energetsom izvoru
- odaberu optimalni sistem upravljanja za dinamičke konstrukcije (modele)
- izrade ili primene jednostavniji program za upravljanje preko računara
- upoznaju ekonomske, tehničko-tehnološke, ekološke i etičke aspekte rada i proizvodnje i njihov značaj na razvoj društva
- primenjuju mere i sredstva za ličnu zaštitu pri radu
- znaju mere zaštite i potrebu za obnovu i unapređenje životnog okruženja
- na osnovu znanja o vrstama delatnosti i sagledavanja svojih interesovanja pravilno odaberu svoju buduću profesiju i dr.

Operativni zadaci

Učenici treba da:

- komuniciraju na jeziku tehnike (koriste stručnu terminologiju i izrađuju tehnički crtež-osnovnim priborom i računarom)
- koriste računar u prikupljanju informacija kao i u njihovoj obradi i prezentaciji
- služe mernim instrumentima za merenje dužine, uglova, mase, sile;
- na osnovu fizičkih, hemijskih i tehnoloških svojstava odaberu odgovarajući materijal (metal, leguru, nemetal i pogonski materijal) za model ili upotrebno sredstvo
- prepoznaju elemente (komponente) iz oblasti mašinstva i da ih komponuju u jednostavnije funkcionalne celine (grafički i kroz modele ili upotrebne predmete)
- primenjuju odgovarajuće postupke obrade materijala kroz algoritam
- razumeju tehnološke procese i proizvode različitih tehnologija
- pravilno upotrebljavaju standardni pribor, alat i mašine pri oblikovanju elemenata za modele i upotrebna sredstva

- određuju adekvatne veze između elemenata (zavrtanj, zakivak, ...)
- prepoznaju prirodne resurse, njihovu ograničenost u korišćenju
- prilagode dinamičke konstrukcije (modele) energetsom pretvaraču
- odaberu optimalni sistem upravljanja za dinamičke konstrukcije (modele)
- odaberu jednostavniji program za upravljanje računarom
- primenjuju mere i sredstva za ličnu zaštitu pri radu
- znaju mere zaštite i potrebe za obnovu i unapređivanje životnog okruženja
- na osnovu znanja o vrstama delatnosti i sagledavanja svojih interesovanja i znanja, pravilno odaberu svoju buduću profesiju.

FIZIČKO VASPITANJE

Cilj fizičkog vaspitanja jeste da raznovrsnim i sistematskim motoričkim aktivnostima, povezanim sa ostalim vaspitno – obrazovnim područjima, doprinese integralnom razvoju ličnosti učenika (kognitivnom, afektivnom, motoričkom), razvoju motoričkih sposobnosti, sticanju, usavršavanju i primeni motoričkih umenja, navika i neophodnih teorijskih znanja u svakodnevnim i specifičnim uslovima života i rada.

Opšti operativni zadaci su:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave fizičkog vaspitanja svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave fizičkog vaspitanja budu u punoj meri realizovani
- podsticanje rasta, razvoja i uticanje na pravilno držanje tela
- razvoj i usavršavanje motoričkih sposobnosti
- sticanje motoričkih umenja, koja su kao sadržaji utvrđeni programom fizičkog vaspitanja i sticanje teorijskih znanja neophodnih za njihovo usvajanje
- usvajanje znanja radi razumevanja značaja i suštine fizičkog vaspitanja
- definisanog ciljem ovog vaspitno-obrazovnog područja
- formiranje moralno-voljnih kvaliteta ličnosti
- osposobljavanje učenika da stečena umenja, znanja i navike koriste u svakodnevnim uslovima života i rada
- sticanje i razvijanje svesti o potrebi zdravlja, čuvanja zdravlja i zaštiti prirode i čovekove sredine.

Posebni operativni zadaci:

- usmereni razvoj osnovnih motoričkih sposobnosti: brzine, snage, izdržljivosti, gipkosti i koordinacije
- sticanje i usavršavanje motoričkih umenja i navika predviđenih programom fizičkog vaspitanja
- primena stečenih znanja, umenja i navika u složenijim uslovima (kroz igru, takmičenje i sl.)
- zadovoljavanje socijalnih potreba za potvrđivanjem, grupnim poistovećivanjem i sl.
- estetsko izražavanje pokretom i kretanjima i doživljavanje estetskih vrednosti
- usvajanje etičkih vrednosti i podsticanje voljnih osobina učenika.

Obrazovni standardi – nastavni program

Sadržaj programa   Operativni zadaci
(učenici trebaju da):   Obrazovni standardi

Sportske igre

Rukomet Elementi tehnike: vođenje lopte „jačom“ i „slabijom“ rukom u kretanju maksimalnom brzinom (pravolinijski i sa promenom pravca); bacanje (dodavanje) lopte iza leđa, glave, uvrtnjem podlakta, „slabijom“ rukom; skok šut sa pozicije beka, krila, pivota. Taktika: grupna i kolektivna taktika u napadu i odbrani, igra na dva gola uz suđenje od strane samih učenika.

FV.3.1.1.

FV.3.1.2.

Fudbal

Taktika: grupna i kolektivna taktika u napadu i odbrani.

FV.3.1.1.

FV.3.1.2.

Košarka Elementi tehnike: dodavanje lopte jednom rukom, vođenje lopte sa promenom kroz noge, šut iz prodora dvokorakom nakon prijema lopte, šutiranje polaganjem odozdo, odozgo i bočno.

Taktika: igra 2 na 2 u napadu i odbrani, saradnja 3 igrača u kontranapadu i pozicionom napadu, odbrana „čovek na čoveka“ i napad na tu odbranu.

FV.2.1.1.

FV.2.1.2.

Odbojka Elementi tehnike: precizno odbijanje lopte prstima i čekićem, "lelujavi" servis.

Neophodna pravila: Zna šta su nedozvoljeni kontakti sa loptom

Taktika: zaštita bloka, igra u polju. FV.2.1.1.

FV.2.1.2.

Atletika Učenik/učenica pravilno izvodi varijantu tehnike štafetnog trčanja.

Učenik/učenica učestvuje na takmičenju u atletskom petoboju.

Zna atletska pravila neophodna za učestvovanje na takmičenju u atletskom petoboju.

FV.3.1.3.

FV.3.1.4.

FV.3.1.5.

Vežbe na spravama i tlu Učenik učestvuje u gimnastičkom petoboju, a učenica učestvuje u gimnastičkom četvoroboju.

Zna mere sigurnosti, čuvanje i pomaganje, nazive vežbi, osnove organizacije rada i učestvuje na školskom takmičenju.

FV.3.1.14.

FV.3.1.15.

Vežbe na tlu

Stav na šakama, izdržaj, kolut napredčć; prekopit (salto zgrčenim telom) napred.

FV.3.1.6.

Preskok

Učenik/učenica pravilno izvodi zgrčku i raznošku sa izrazitijim fazama leta.

FV.3.1.7.

Greda Kombinacija vežbi: Zaletom i sunožnim odskokom naskok premahom odnožno desnom u upor jašući; okret za 90° ulevo; prehvatom bočno i osloncem stopalima iza tela upor čučeci; usprav, odručiti; dva koraka zibom počučnjem; skok sunožnim odskokom i doskokom na jednu nogu, slobodna je u zanoženju; vaga pretklonom i zanoženjem, usklon, valcer koraci do kraja grede – talasi u odručanju; okret u usponu za 180° i sledi jedna dužina grede: proizvoljna kombinacija kretanja (koraci, poskoci okreti...), na kraju grede saskok zgrčeno - bočno u odnosu na gredu, završiti leđima prema kraju grede.

FV.3.1.8.

Ples Samostalno realizuje zadata kombinaciju osnovnih koraka u aerobnom zagrevanju u trajanju od 2 puta 32 4/4 takta. Uspešno motorički u ritmu i tempu realizuje odabrane narodne, društvene i dečije plesove. Sposoban je da sastavi i izvede samostalnu plesnu kompoziciju u 2/4 taktu sastavljenu od proizvoljno odabranih i ukomponovanih osnovnih elemenata tehnike plesova. Iskazuje kreativnost i stvaralaštvo kroz sastavljanje manjih kompozicija pokreta i kretanja i plesnih kompozicija. Vlada terminologijom plesova. Zna karakteristike narodnih plesova iz svog kraja (takt, delove, oblik u kojem se pleše, kojom nogom i u koju stranu se kreću plesači). Prepoznaje razliku: takmičarske sportske plesove, takmičarske kategorije i osnove skejting sistema ocenjivanja na takmičenju u sportskom plesu.

FV.3.1.16.

FV.3.1.17.

Ritmička gimnastika

Vežbe iz ritmičke gimnastike: samostalan ritmički sastav bez rekvizita, ritmički sastav loptom, vijačom, obručem, čunjevima.

FV.3.1.18.

Vežbe oblikovanja Učenik/učenica sastavlja, pravilno izvodi i pokazuje složene komplekse vežbi oblikovanja bez i sa rekvizitima.

Zna da sastavlja komplekse vežbi oblikovanja i dozira opterećenje.

FV.3.1.20.

FV.3.1.21.

Znanje o fizičkom vežbanju i fizičkom vaspitanju

Učenik/učenica zna pravila individualnih sportskih grana i sportskih igara.

Učenik/učenica zna osnove sistema takmičenja.

Učenik/učenica zna način organizovanja takmičenja.

FV.3.2.1.

FV.3.2.2.

FV.3.2.3.

Vrednovanje fizičkog vežbanja i fizičkog vaspitanja od strane učenika Na osnovnom nivou prepoznatljivo je da učenik/učenica ima pozitivan stav o uticaju fizičkog vežbanja.

Na osnovnom nivou učenik/učenica ispoljava zainteresovanost za fizičko vežbanje.

Na osnovnom nivou učenik/učenica ima pozitivan stav prema fizičkom vežbanju kao nastavnoj obavezi.

Učenik/učenica ispoljava pozitivan stav prema saradnji sa drugima u realizaciji različitih zadataka Fizičkog vaspitanja.

FV.1.3.1.

FV.1.3.2.

FV.1.3.3.

FV.1.3.4.

GRAĐANSKO VASPITANJE

Cilj nastave građanskog vaspitanja jeste da učenici steknu saznanja, formiraju stavove, razviju veštine i usvoje vrednosti koje su pretpostavka za kompetentan, odgovoran i angažovan život u demokratskom društvu.

Zadatak nastave građanskog vaspitanja jeste stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave građanskog vaspitanja svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave građanskog vaspitanja budu u punoj meri realizovani.

Operativni zadaci:

Učenici treba da:

- razumeju značenja ključnih pojmova koji se odnose na građanina, državu i vlast
- shvate istorijski razvoj građanskih prava i sloboda
- se upoznaju sa karakteristikama odgovornog i aktivnog građanina
- razumeju mesto i ulogu deteta kao građanina u društvu
- razumeju odnos između građanskih prava pojedinca i opšteg dobra
- se upoznaju sa načinima razvijanja građanske odgovornosti
- razumeju volonterski pokret i značaj volonterskih akcija
- budu podsticani da se angažuju u različitim inicijativama i akcijama;
- razumeju značaj inicijative za postizanje promena u društvenoj zajednici
- razumeju neophodnost postojanja vlasti
- se upoznaju sa konceptom ograničene vlasti
- se upoznaju sa institucijom Đačkog parlamenta.

VERSKA NASTAVA

Cilj nastave pravoslavnog katihizisa (veronauke) u osnovnom obrazovanju i vaspitanju jeste da pruži celovit pravoslavni pogled na svet i život, uvažavajući dve dimenzije: istorijski hrišćanski život (istorijsku realnost Crkve) i eshatološki život (buduću dimenziju idealnog). To znači da učenici sistematski upoznaju pravoslavnu veru u njenoj doktrinarnoj, liturgijskoj, socijalnoj i misionarskoj dimenziji, pri čemu se hrišćansko viđenje života i postojanja sveta izlaže u veoma otvorenom, tolerantnom dijalogu sa ostalim naukama i teorijama o svetu, kojim se nastoji pokazati da hrišćansko viđenje (liturgijsko, kao i podvižničko iskustvo Pravoslavne crkve) obuhvata sva pozitivna iskustva ljudi, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost i versko obrazovanje. Sve to se ostvaruje kako na informativno-saznajnom, tako i

na doživljajnom i delatnom planu, uz nastojanje da se doktrinarne postavke sprovedu u svim segmentima života (odnos s Bogom, sa svetom, s drugim ljudima i sa sobom).

Zadaci nastave pravoslavnog katihizisa (veronauke) jesu da kod učenika:

- razvije sposobnost uočavanja da su greh i zlo u svetu posledica pogrešnog izražavanja čovekove slobode;
- razvije sposobnost uočavanja da Bog poštuje čovekovu slobodu, ali da ne odustaje da svet dovede u večno postojanje;
- izgradi svest o tome da Bog voli čoveka i svet i da ih nikad ne napušta, ali večni život zavisi i od slobode čoveka i njegove zajednice s Bogom;
- razvije sposobnost spoznavanja da Bog nije odustao od prvobitnog cilja zbog koga je stvorio svet, a to je da se svet sjedini s Njim posredstvom čoveka i da tako živi večno;
- razvije sposobnost uočavanja sličnosti u strukturi starozavetne i novozavetne crkve.

Operativni zadaci

Učenici treba da:

- zapaze da priroda ne postoji bez ličnosti;
- nauče da ličnost u Bogu prethodi prirodi u ontološkom smislu;
- uoče da u stvarnom svetu ljudska priroda prethodi čoveku kao ličnosti u ontološkom smislu;
- zapaze da se kod stvorenih bića, tj. kod ljudi sloboda može izraziti i kao negacija, što nije slučaj u Bogu;
- zapaze da je sloboda Božija ontološka, tj. da se izražava samo kao ljubav prema drugoj ličnosti;
- zapaze razliku između ikonografskog prikazivanja Sv. Trojice u pravoslavnoj i rimokatoličkoj tradiciji

Cilj nastave stranog jezika u osnovnom obrazovanju jeste razvijanje saznanjih i intelektualnih sposobnosti učenika, sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, uz uvažavanje različitosti, sticanje svesti i saznanja o funkcionisanju stranog i maternjeg jezika. Tokom osnovnog obrazovanja, učenik treba da usvoji osnovna znanja iz stranog jezika koja će mu omogućiti da se u jednostavnoj usmenoj i pisanoj komunikaciji sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja.

Zadaci nastave stranog jezika su:

- stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave stranog jezika svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave stranog jezika budu u punoj meri realizovani
- razvijanje saznanjih i intelektualnih sposobnosti učenika, njegovih humanističkih, moralnih i estetskih stavova,
- sticanje pozitivnog odnosa prema drugim jezicima i kulturama, kao i prema sopstvenom jeziku i kulturnom nasleđu, uz uvažavanje različitosti i navikavanje na otvorenost u komunikaciji,
- sticanje svesti i saznanja o funkcionisanju stranog i maternjeg jezika.
- usvajanje osnovnih znanja iz stranog jezika koja će učeniku omogućiti da se u jednostavnoj usmenoj i pisanoj komunikaciji sporazumeva sa ljudima iz drugih zemalja,
- usvajanje normi verbalne i neverbalne komunikacije u skladu sa specifičnostima jezika koji uči,

- osposobljavanje učenika da nastavi, na višem nivou obrazovanja i samostalno, učenje istog ili drugih stranih jezika na različite načine i u svim okolnostima koje život stvori.

Standardi

Razumevanje govora

Učenik razume jednostavnu usmenu poruku iskazanu savremenim jezikom, ne dužu od 4 do 5 minuta; i to na nivou globalnog razumevanja (osnovno obaveštenje iz poruke), na nivou selektivnog razumevanja (pronalaženje tražene informacije). Razumevanje treba da se odnosi na različite vrste usmenih poruka (monolog, kraći razgovor, kratka informacija).

Razumevanje pisanog teksta

Učenik čita sa razumevanjem kraće pisane i ilustrovane tekstove u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama.

Usmeno izražavanje

U okviru programom predviđene jezičke građe, učenik je u stanju da iskaže jednostavnu usmenu poruku, ispriča lični doživljaj, sadržaj razgovora ili narativnog teksta, samostalno ili uz pomoć nastavnika.

Pismeno izražavanje

U okviru programom predviđene jezičke građe, učenik piše poruke i kratke tekstove.

Interakcija

Učenik ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima kratke informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama.

Znanja o jeziku

Prepoznaje osnovne principe gramatičke i sociolingvističke kompetencije.

FIZIČKO VASPITANJE - IZABRANI SPORT

Cilj obaveznog izbornog predmeta fizičko vaspitanje – izabrani sport je da učenici zadovolje svoja interesovanja, potrebe, za sticanjem znanja, sposobnosti za bavljenje sportom kao integralnim delom fizičke kulture i nastojanje da stečena znanja primenjuju u životu (stvaranje trajne navike za bavljenje sportom i učešćem na takmičenjima).

Opšti operativni zadaci:

Opšti operativni zadaci se ne razlikuju od osnovnih opštih zadatka fizičkog vaspitanja:

- razvoj i održavanje motoričkih sposobnosti učenika
- učenje i usavršavanje motoričkih formi izabranog sporta
- sticanje teorijskih znanja u izabranom sportu
- poznavanje pravila takmičenja u izabranom sportu
- formiranje navika za bavljenje izabranim sportom
- socijalizacija učenika kroz izabrani sport i negovanje etičkih vrednosti prema učesnicima u takmičenjima
- otkrivanje darovitih i talentovanih učenika za određeni sport i njihovo podsticanje za bavljenje sportom.

Posebni operativni zadaci:

- razvoj i održavanje specifičnih motoričkih sposobnosti (koje su naročito značajne za uspešno bavljenje izabranim sportom)

- učenje i usavršavanje osnovnih i složenih elemenata tehnike izabranog sporta
- pružanje neophodnih znanja iz izabranog sporta (principi tehnike, način vežbanja-treniranja, sticanje osnovnih i produbljenih taktičkih znanja, pravila takmičenja u sportu-itd.) i njihova primena u praksi
- učenje i usavršavanje osnovne taktike izabranog sporta i njena primene u praksi
- obavezna realizacija takmičenja na odeljenjskom i razrednom nivou
- zadovoljavanje socijalnih potreba za potvrđivanjem i grupnim poistovećenjem i dr.
- stvaranje objektivnih predstava učenika o sopstvenim mogućnostima za učešće u izabranom sportu
- podsticanje stvaralaštva učenika u sportu (u domenu tehnike, taktike i takmičenja).

Minimalni obrazovni zahtevi :

Predmetni nastavnici utvrđuju minimalne obrazovne zahteve u skladu sa usvojenim programom za svaki izabrani sport. Pod tim se podrazumeva:

- savladanost osnovne tehnike i njena primena
- poznavanje i primena elementarne taktike
- poznavanje i primena pravila
- angažovanost i učešće učenika na takmičenjima u izabranom sportu.

INFORMATIKA I RAČUNARSTVO

Cilj nastave informatike i računarstva jeste da se osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i informatičku pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih Standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da se učenici osposobe za korišćenje računara i steknu veštine u primeni računara u svakodnevnom životu.

Zadaci nastave informatike i računarstva su:

stvaranje raznovrsnih mogućnosti da kroz različite sadržaje i oblike rada tokom nastave informatike i računarstva svrha, ciljevi i zadaci obrazovanja, kao i ciljevi nastave informatike i računarstva budu u punoj meri realizovani

- upoznavanje osnovnih pojmova iz informatike i računarstva;
- razvijanje interesovanja za primenu računara u svakodnevnom životu i radu;
- podsticanje kreativnog rada na računaru
- osposobljavanje za rad na računaru.

Operativni zadaci

Učenici treba da se:

- osposobe za primenu računara u oblasti informacija i komunikacija;
- upoznaju sa opasnostima na Internetu i načinima zaštite od njih;
- upoznaju sa osnovama programa za snimanje i obradu zvuka;
- upoznaju sa osnovama programa za snimanje i obradu video zapisa;
- osposobe za izradu multimedijalnih prezentacija;
- osposobe za pisanje jednostavnih programa;
- upoznaju sa osnovama programa za crtanje i grafički dizajn;
- upoznaju sa obrazovnim softverom.

HOR I ORKESTAR

U starijim razredima sviranje na melodijskim dečijim instrumentima se sve više unapređuje sa većim tehničkim zahtevima. Obrađuju se i drugi, bliži tonaliteti (C, a, G, e), pojmovi povisilice, snizilice, razrešilice, i drugi. Već u VII razredu "učenici treba da sviraju izražajno, uz veće tehničke zahteve u odnosu na predhodni razred" (4). Izražajno sviranje je posebno bitno za potrebe orkestra i muzike uopšte. Zato ćemo u orkestru glavne i komplikovanije melodije i dodeljivati učenicima sedmog i osmog razreda, jer su zreliji u mogu izražajnije da sviraju i donesu melodiju. U svim razredima učenici treba aktivno da učestvuju u pripremanju programa za interna slavlja, kao i za druge javne nastupe.

"Školskim orkestrom se smatra instrumentalni ansambl sa najmanje deset instrumentalista koji izvode kompozicije u najmanje tri deonice."(5) Nastavnim planom i programom predviđen je fond časova orkestra, koji iznosi 136 časova godišnje, odnosno 4 časa nedeljno. Pored plana manifestacija, ovo je glavni orjentir o učestanosti rada orkestra. Broj časova proba orkestra može se i povećati pred nastup. Nastupi ne ulaze u fond časova koji je predviđen nastavnim planom i programom. Orkestar u toku školske godine treba da obradi najmanje osam kompozicija, od kojih će neke izvoditi i sa horom osnovne škole. "Repertoar školskog orkestra čine dela domaćih i stranih kompozitora iz raznih epoha, u originalnom obliku ili prilagođena za postojeći školski sastav."(6) Nastavnim planom i programom predviđeno je i da se neke kompozicije izvode zajedno sa horom. Takav jedan performans predstavljaće posebno zadovoljstvo i izvođačima i publici i podići će svaku svečanost na viši nivo.

Osnovni cilj izbornog predmeta Hor i orkestar je razvijanje interesovanja za muzičku umetnost i upoznavanje muzičke tradicije i kulture svog naroda.

Ostali ciljevi i zadaci su da se kod učenika razvije želja za aktivnim muziciranjem i učestvovanjem u školskim priredbama, da podstiče smisao za kolektivno muziciranje, da razvija kritičko mišljenje.

CRTANJE, SLIKANJE, VAJANJE

Cilj obrazovno-vaspitnog rada u nastavi likovne kulture je da se podstiče i razvija učenikovo stvaralačko mišljenje i delovanje u skladu sa demokratskim opredeljenjem društva i karakterom ovog nastavnog predmeta.

Zadaci vaspitno-obrazovnog rada u nastavi likovne kulture sastoji se u razvijanju učenikove sposobnosti za:

- korišćenje svih likovnih elemenata
- likovni stvaralački rad
- korišćenje različitih materijala i medijuma
- usvajanje estetskih kriterijuma i za kreativno mišljenjedoživljavanje likovnih umetničkih dela u okviru kulturne baštine za prepoznavanje savremenih kretanja u umetnosti svog i drugog naroda
- vizuelnu percepciju i apercepciju
- kritičko mišljenje

- oplemenjivanje životnog radnog prostora
- aktivno stvaralačko delovanje u kulturnim i umetničkom životu sredine
- aktivno estetsko unapređivanje svoje okoline i očuvanje prirode i baštine zavičaja i domovine
- negovanje ukupnih ljudskih dostignuća
- buduća zanimanja, profesionalnu orijentaciju
- emancipaciju ličnosti učenika
- kulturu rada.

Operativni zadaci

Učenici treba da:

- proširuju iskustva u likovnom izražavanju i razviju likovno-estetski senzibilitet za: arabesku, proporcije, kompoziciju i prostor, objedinjavanje pokreta igre i zvuka, fotografiju i performans
- upoznaju osnovne elemente likovne organizacije i pripreme se za samostalno i kolektivno preoblikovanje određenog prostora
- se osposobe da povezuju likovni rad s literarnim scenskim izrazom, zvukom i pokretom
- upoznaju vrednosti spomenika kulture i svoju kulturnu baštinu.